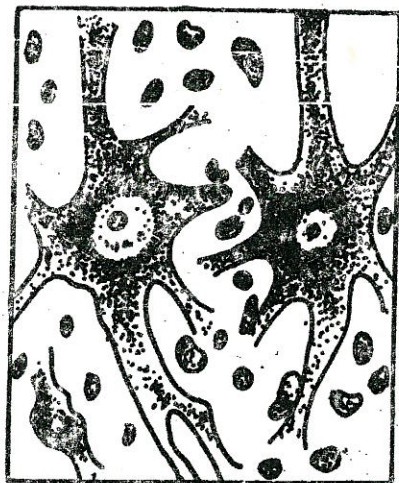

MINISTERUL ÎNVĂȚĂMINTULUI ȘI ȘTIINȚEI
MARILENA VELICAN-ALDEA ADRIAN MATEESCU ELISABETA ȘOȘA

LIMBA ROMÂNĂ

MANUAL PENTRU STUDENȚII STRĂINI

PROFIL MEDICAL

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, BUCUREȘTI

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	5
ABREVIERI	8
LECȚIA 1	O consultație medicală 9
	Coordonare (1), (2) 12
	Obiect indirect 13
LECȚIA 2	La policlinica studentească 15
	Coordonare (3), (4) 18
	Obiect direct 19
LECȚIA 3	Unitatea lumii vii 21
	Transformări (1) 25
LECȚIA 4	Organismul uman - un tot unitar 27
	Exprimarea timpului (1) 31
LECȚIA 5	Compoziția chimică a organismului 34
	Exprimarea timpului (2), (3) 38
LECȚIA 6	Medicina omului sănătos 42
	Exprimarea timpului (4) 46
LECȚIA 7	Stare normală și stare patologică 49
	Exprimarea timpului (5) 52
LECȚIA 8	Principiile unei vieți raționale 55
	Exprimarea locului 60
LECȚIA 9	Diagnosticul 63
	Exprimarea comparației 67
	Progresia 68
LECȚIA 10	Mijloace de tratament 70
	Construcții relative și corelative 74
LECȚIA 11	Medicamentele 78
	Consecința 82
	Superlativul și consecința 82
LECȚIA 12	Factori naturali de cură 85
	Exprimarea identității. Identitate și similitudine. 90
	Nonsimilitudine și opoziție
	Conformitate și nonconformitate. Substituție și opoziție 91
LECȚIA 13	Alimentația rațională și sănătatea 93
	Exprimarea concesiei 97
LECȚIA 14	Vitaminele 101
	Limitarea punctului de referință 105
LECȚIA 15	Recapitulare 108

CUVÎNT ÎNAINTE

Manualul pentru semestrul al II-lea din anul pregătitor al viitorilor studenți la medicină reprezintă, ca și celelalte manuale de limba română specializată, elaborate concomitent sub auspiciile Ministerului Învățământului și Științei, o încercare de a preda limba română ca limbă străină, la nivelul al 2-lea, pe baza unui vocabular de specialitate precis delimitat. Prin aceasta manualul completează studiul vocabularului fundamental al limbii române, însușit în primul semestru, nuanțându-l și adăugându-i, rând pe rând, elemente ale terminologiei medicale; în același timp, el continuă predarea sintaxei, insistând asupra structurilor caracteristice textului științific și exersându-le.

Obiectivul fundamental al acestui manual este dezvoltarea capacității de receptare și de producere de către studenții străini a textelor de specialitate din domeniul medical.

Manualul cuprinde 30 de lecții: 26 de predare și 4 de recapitulare. Structura lecțiilor de predare este aceeași: un text urmat de întrebări referitoare la conținutul expus, scheme de predare a vocabularului, prin reliefarea componenței citorva familii de cuvinte, a elementelor de compunere, a polisemiei, frazeologiei și a raporturilor semantice de tip sinonimic sau antonimic, și scheme de predare a sintaxei. Fiecare lecție de predare se încheie cu lista de terminologie și propuneri pentru tema de efectuat acasă.

În măsura posibilului, lecțiile au fost astfel concepute încât vocabularul, mai ales, să fie concentrat în text, învățarea lui fiind obținută prin reluarea anumitor cuvinte în diferite contexte impuse prin exercițiile care însoțesc schemele de predare. Fiecare lecție are exerciții lexicale și gramaticale finale, care reiau, de obicei într-o formă sintetică, problemele predate.

Prin forța lucrurilor, în alcătuirea exercițiilor s-a operat o selecție a materialului lexical și a celui gramatical din lecție. În funcție de nivelul grupei, profesorul poate să restrângă și mai mult limitele acestor selecții sau, dimpotrivă, să le lăr-

gească, propunând el însuși, în oră, exerciții după modelele existente sau de alt tip. În orice caz, este de reținut necesitatea ca profesorul să pregătească în prealabil, pînă în cele mai mici detalii, predarea lecției, să rezolve înaintea de a intra la oră toate exercițiile, să se informeze temeinic asupra terminologiei de specialitate cuprinse în lecție. Cunoscînd nivelul grupei, va putea, în condițiile acestei pregătiri prealabile, să reformuleze anumite exerciții, să elimine unele sau să adauge altele. În acest mod trebuie înțeleasă, în acest manual, existența lecției 29, care, fără scheme de predare și fără exerciții, lasă profesorului libertatea deplină de a-și organiza predarea, avînd ca punct de plecare textul ei.

Textele au fost extrase, cu anumite modificări impuse de necesități didactice, din diferite lucrări de specialitate, criteriul principal de selectare fiind cel tematic, căruia i s-a adăugat criteriul semantic lexical. Acestea cuprind informații științifice de nivel școlar mediu, pregătind receptura textelor de strictă specialitate din programa facultăților de medicină. Manualul cuprinde, într-o ordine gradată, texte de cultură biologică, precum și texte din diferite domenii medicale: fiziologie, patologie, igienă, biochimie, biofizică, farmacie, istoria medicinei etc. Izvoarele din care s-au preluat textele sînt menționate în bibliografie și, cu trimitere la fiecare lecție în parte, într-o listă sintetică de la sfîrșitul acesteia. În bibliografie se găsesc și lucrările de specialitate sau de știință popularizată din care s-au cules unele informații științifice ori au fost extrase contexte pentru alcătuirea schemelor de predare sau a exercițiilor.

Termenii de specialitate pe care se axează manualul sînt cuprinși toți în listele de terminologie de la sfîrșitul fiecărei lecții, acestea constituind nucleul lexical al manualului.

Predarea materialului lexical se face prin definire contextuală în diferite propoziții din text sau din exerciții, prin definire lexicografică (în anexa-glosar), prezentare structurală (prin familia de cuvinte, componentele derivative, perechi de sinonime|antonime).

Manualul acordă un loc aparte elementelor de compunere, cunoscută fiind importanța lor în formarea terminologiei științifice. La sfîrșitul glosarului se află o listă cu cele 165 de elemente derivative și de compunere predate în manual. După cum rezultă din această listă, în lecții sînt predate numai acele elemente derivative și de compunere care ajută la formarea unor cuvinte în limba română sau care sînt analizabile ca atare.

Polisemia, frazeologia, sinonimia și antonimia sînt exemplificate pe baza unui criteriu respectat cu strictețe: prezența cuvintelor (expresiilor) în textul de bază. Relația de sinonimie și antonimie este stabilită, de regulă, pe baza contextului în care apare cuvîntul în lecție. O categorie de exerciții semantice se referă la polisemie: intensiunea și extensiunea termenilor au fost circumscrise în contexte ilustrative, avîndu-se în vedere coincidența sau necoincidența sensului uzual cu cel științific. Expresiile idiomatice au primit, cum e și firesc, același tratament contextual.

Sub titlul *Rețineți* sînt cuprinse clementele de vocabular care necesită o tratare aparte din diverse cauze de natură formală sau semantică. Acolo unde a fost posibil, aceste fenomene au fost grupate pe anumite caracteristici formale sau semantice comune.

Atunci cînd anumite cuvinte apar în exerciții fără a fi cuprinse în schemele de predare existente pînă la lecția respectivă, sensul lor poate fi aflat din glosar, dacă este vorba de un termen științific neanalizabil, sau din recunoașterea semnificației elementelor componente, dacă este vorba de un cuvînt derivat sau compus. Pentru a afla locul din manual în care este cuprinsă predarea acestor componente, este suficientă consultarea listei de la sfîrșitul glosarului.

Problemele de sintaxă sînt predate în modele care pun în evidență sinonimia gramaticală. În schemele gramaticale date apare atît registrul scris, cît și cel oral al limbii, revenindu-i profesorului sarcina de a le separa și a le comenta în predare.

Avînd în vedere caracterul practic al predării gramaticii, manualul a încercat să urmărească gruparea fenomenelor pe baza sensului principal al raporturilor sintactice. Terminologia gramaticală tradițională, atunci cînd este folosită, nu servește predării, ci orientării profesorului.

Referitor la lecțiile de recapitulare, menționăm că ele nu cuprind elemente noi, textele care se dau nefiind obligatorii (profesorul le poate folosi în măsura în care nivelul grupeî permite aceasta), iar exercițiile bazîndu-se exclusiv pe lexicul și gramatica învățate în setul de lecții precedente.

Pentru o prezentare mai atractivă și mai variată, am inclus în lecții, îndeosebi în cele de recapitulare, material anecdotic, careuri distractive și rubrica Știați că ..., avînd ca sursă diferite almanahuri, în primul rînd medicale.

Glosarul, cuprinzînd 288 de termeni, reunește cea mai mare parte a cuvintelor de specialitate utilizate, și anume cuvintele evidențiate în listele de terminologie. Au fost lăsate

în afara glosarului derivatele adjectivale și verbale, precum și alte cuvinte din lista de terminologie al căror sens se poate deduce ușor, fie prin analiza semantică a componentelor lor, fie prin context. De asemenea, nu figurează în glosar, ci doar în listele de terminologie, termenii medicali învățați în semestrul I: arteră, ficat, inimă, intestin, mușchi, nerv, venă etc. (Gr. Brâncuș, A. Ionescu, M. Saramandu, Limba română. Manual pentru studenții străini, anul pregătitor, semestrul I, București, 1991). Fiecare termen a fost definit numai în accepția sa specializată, prin consultarea mai multor dicționare, urmărindu-se claritatea și accesibilitatea definițiilor.

Avînd un grad de dificultate mai mare prin profilul său, manualul cere din partea profesorului de limba română efortul permanent de informare în domeniu și o pregătire minuțioasă a lecției. În intenția de a veni în sprijinul profesorului, am tratat totul cît mai explicit cu putință în spațiul limitat al unui astfel de manual.

Mulțumim tuturor colegilor care ne-au ajutat în clarificarea unor probleme.

Autorii

ABREVIERI

Ac.	= acuzativ	ind.	= indicativ
adj.	= adjectiv	inf.	= infinitiv
adv.	= adverb	m.	= masculin
art.	= articulat	n.	= neutru
Biol.	= biologie	N.	= nominativ
Chim.	= chimie	prep.	= prepoziție
D.	= dativ	prez.	= prezent
f., fem.	= feminin	Sin.	= sinonim
Fiz.	= fizică	s., subst.	= substantiv
G.	= genitiv	vb.	= verb

O CONSULTAȚIE MEDICALĂ

Dan era îngrijorat. Dormise puțin și acuza unele dureri în regiunea inimii. Deși la vîrsta lui bolile cardiovasculare sînt puțin obișnuite, îi propun să mergem fără întîrziere la un medic specialist.

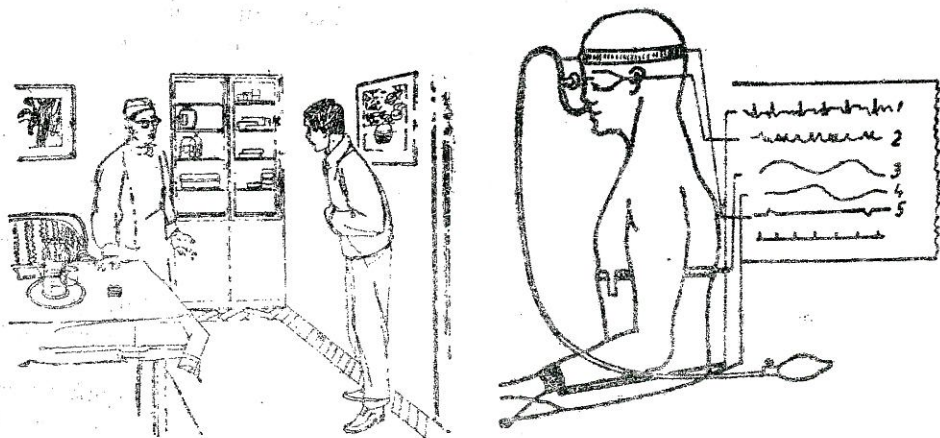
Ajungînd la policlinică, luăm un număr de ordine și așteptăm să ne vină rîndul la consultație. După cîteva minute o asistentă ne invită în cabinet. Dan răspunde, mai întîi, la întrebările acesteia despre nume, vîrstă și domiciliu. Apoi medicul îi cere să se dezbrace, îi ia pulsul și tensiunea.

— Atît pulsul, cît și tensiunea sînt aproape normale, dar... să nu ne grăbim cu diagnosticul, spune medicul.

Folosind stetoscopul, medicul ascultă bătăile ritmice ale inimii pacientului și apoi îl trimite să-și facă o electrocardiogramă.

După citirea electrocardiogramei, medicul îl asigură că nu are deocamdată nimic grav. Durerile pe care le-a acuzat se explică printr-o oboseală accentuată; va fi necesar să urmeze întocmai prescripțiile sale. Va trebui să evite tutunul și alcoolul, excesul de dulciuri și de grăsimi. Medicul îi mai spune că sedentarismul și viața dezordonată sînt, de asemenea, dușmani ai inimii. De aceea, îi recomandă un regim de viață echilibrat.

Dan mulțumește medicului pentru consultație și îl asigură că va respecta toate indicațiile primite.

La sfârșit, medicul îl întreabă:
— La ce facultate sînteți student?

— Deocamdată sînt în anul pregătitor pentru... facultatea de medicină.

Răspundeți la întrebări:

- 1) De ce era îngrijorat Dan?
- 2) Ce a constatat medicul la consultație?
- 3) Ce i-a recomandat medicul lui Dan?

Familii de cuvinte

grijă	puls	medic
(a) îngriji	(a) pulsa	medical
îngrijire	pulsație	medicament
(a) îngrijora	impuls	medicamentos
îngrijorare	impulsiv	medicație
îngrijorat	(a) impulsiona	medicină
îngrijorător	impulsionare	medicinal
		medicinist

Rețineți: *vas* — *vascular*

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele: *puls*, *a pulsa*, *medical*, *medicamentos*, *medicație*, *medicinist*.

cardi(o)- electro-	„inimă” „electricitate”	cardiovascular electrocardiogramă
-gramă	„scriere, înregistrare”	electroencefalogramă

Exercițiu: Definiți termenii următori după modelul de mai jos: *cardiogramă*, *cardiovascular*, *electrodiagnostic*, *electroencefalogramă*.

Model: *cardiogramă* = *cardio-* „inimă” + *-gramă* „înregistrare”
cardiogramă = „înregistrarea [bătăilor] inimii”

-al	medical, intestinal, stomacal
-ent	asistent, dependent, excelent, precedent
-ist	specialist, medicinist
-os	medica ⁿ entos, osos
-ție	consultație, prescripție, medicație, indicație

Rețineți :

an — anual
individ — individual

Exercițiu : Formați cuvinte cu -al de la : *medicină, muzică, săptămână* și folosiți-le în propoziții.

Cuvinte polisemantice

a acuza	— Prietenul meu acuza unele dureri în regiunea inimii. — Nu trebuie să acuzăm pe alții pentru greșelile noastre. *
consultație	— Colegul meu mulțumește medicului pentru consultație . — Avem consultație la limba română în fiecare săptămână. *
grav	— În copilărie a făcut o formă gravă de gripă. — Are o figură gravă .

Expresii și construcții

a fi îngrijorat de	— Eram îngrijorat de starea sănătății lui.
a lua { pulsul temperatura tensiunea	— Medicul mi-a luat pulsul.
a pune un diagnostic	— Medicul trebuie să pună un diagnostic corect.
a sta la pat	— Doctorul mi-a recomandat să stau la pat trei zile.
a-i veni rândul	— Așteptăm să ne vină rândul de consultație.

Sinonime și explicații

a acuza (pe cineva) = a imputa	inimă = cord
~ dureri = a manifestea dureri	pacient = bolnav (în tratamentul unui medic)
consultație = examen medical	prescripție medicală = recomandare medicală (scrisă)
gripă = înfloră	sedentarism = lipsă de mișcare
a evita = a (se, feri) (de)	stare = stare
abuz = abuz	
a folosi = a întrebuința, a utiliza	

Exercițiu: Înlocuiți cuvintele subliniate cu sinonimele lor, în funcție de context:

Deși greșise, nimeni nu l-a acuzat.
 Ori de câte ori plouă, unii acuză dureri de cap.
 S-a supărat pe cei din jur, acuzându-i de lipsă de înțelegere.
 Folosind stetoscopul, medicul îl consultă pe pacient.
 Medicul i-a recomandat să evite abuzul de dulciuri.
 Dan s-a prezentat la policlinică pentru un examen medical.

Antonime

dușman $\neq$ prieten, amic	normal $\neq$ anormal, patologic
echilibrat $\neq$ dezechilibrat	ordonat $\neq$ dezordonat
grav $\neq$ ușor; vesel	

*

Coordonare: (1) asociere

a)	—		și	
	și		, și	
E necesar	nu numai	să stea la pat	, ei și , dar și	să ia medica- mente.
	atît		, cît și	
b) Nu e necesar	nici		, nici	

(2) opțiune

Poți să te internezi		sau ori	să urmezi tratamentul acasă.	
Poți	sau ori fie	să te internezi	, sau , ori , fie	să urmezi tratamentul acasă.

Exerciții: 1) Completați spațiile libere cu cuvintele necesare, punînd și semnele de punctuație corespunzătoare:

Singele se compune atît dintr-o parte lichidă ... din celule sangvine.
 Îi plăcea să studieze nu numai la chimie ... la fizică.
 ... sedentarismul ei și viața dezordonată provoacă boli ale inimii.
 Cu cît citești mai mult ... vei ști mai multe.
 Nu erau numai colegi de grupă ... buni prieteni.

2) Completați propozițiile (frazele):

Cînd se simte rău, cheamă doctorul ori...

Vreau să fiu medic fie în orașul natal, fie...

Va rămîne aici sau...

Dimineța beau sau lapte, sau...

Înainte de culcare citește un ziar sau...

O b i e c t i n d i r e e t

CUI?

prep. + *CE?* (*CINE*)?

Propoziție	Frază	
Se gîndea <i>la ceva</i> .	Se gîndea	<i>ea</i> va veni vacanța.
		să plece <i>mîine</i> . <i>ea</i> , <i>mîine</i> , <i>să</i> plece.
Fii atent <i>la aceasta!</i>	Fii atent <i>la</i>	<i>cine</i> vorbește! <i>ce</i> vezi! <i>ce</i> se întîmplă!
Nu sînt sigur <i>de ceva</i> .	Nu sînt sigur	<i>ea</i> vin. <i>dacă</i> e bine.

Întrebare directă	Întrebare indirectă	
Cui îi împrumuți cartea? Cine consultă astăzi? În care parte a corpului se află inima? Ce spune profesorul? Unde pui medicamentele? Cînd ia medicamentele? Cum se ia temperatura? Cît i-a crescut temperatura?	Fii atent	<i>cui</i> îi împrumuți cartea! <i>cine</i> consultă astăzi! <i>în care</i> parte a corpului se află inima! <i>la ce</i> spune profesorul! <i>unde</i> pui medicamentele! <i>cînd</i> ia medicamentele! <i>cum</i> se ia temperatura! <i>cît</i> i-a crescut temperatura!
Pulsul e bun?	Fii atent (Nu sînt sigur)	<i>dacă</i> pulsul e bun! (.)

Rețineți:

A împrumuta *cuiva*...

—*Cui?*

A se decide (*cu privire*) *la ceva*...

(*Cu privire*) *la ce?*

A se interesa *de ceva*...

De ce?

Exercițiu: Puneți întrebări verbelor subliniate:

Am împrumutat dicționarul cui i-a trebuit.

Nu m-am decis în care stațiune voi merge.

Se interesa de programul săptămîinii viitoare.

Model: Cui i-ai împrumutat dicționarul?

Exerciții: 1) Adăugați cuvintelor din grupurile din stînga paginii cîte un adjectiv din grupul din dreapta și formați propoziții (fraze):

asistentă	îngrijire	cardiovascular
boală	medic	medical
cabinet	policlinică	medicinist
consultație	student	specialist
		studentesc

② Indicați, cu ajutorul sufixului -ist, numele specialiștilor în: farmacie, anatemie, botanică; formați propoziții (fraze) cu aceste nume.

③ Înlocuiți pe și cu nici și faceți modificările necesare:
Acest medicament se ata și la farmacia din oraș, și la farmacia spitalelui.

Am vizitat și Cluj-Napoca, și Timișoara.

Îmi voi petrece vacanța și la munte, și la mare.

Pet și să citesc, și să scriu corect românește.

Te vei simți bine și dacă vei sta aici, și dacă vei pleca cu ci.

4) Completați cu propoziții:

Sînt hotărît ...

Se bucura ...

Trebuie să răspunzi ...

Nu s-a decis ...

Nu mă pregătisem ...

• „— Dumneata ai auzit de sedentarism?”

— Nu, doctore, că eu stau mai mult în casă!”

• „Medicul atrage atenția pacientului:

— Stai cam prost cu pulsul: bate prea încet.

— Nu-i nimic, să știți că nu mă grăbesc.”

Terminologie:

anemie, afară, cardiovascular, cabinet medical, circulație, clinică, convulsie, cură, diagnostic, deambulare, mă, encefal, farmacie, gripă, intestin, medic specialist, medicină, organ, os, pacient, policlinică, prescripție medicală, puls, sedentarism, stetoscop, simptom, temperatură, trusă, tratament, var.

Temă:

Compuceți în scris un scurt dialog între un bolnav și medic.

LA POLICLINICA STUDENTEASCĂ

În România, asistența medicală calificată și gratuită este asigurată prin lege. De acest drept beneficiază, evident, și tineretul universitar. În toate centrele universitare funcționează policlinici studențești care sînt instituții medicale de consultații și de tratament, organizate pe specialități. Ele sînt situate, de obicei, aproape de marile complexe studențești. Ori de cîte ori e bolnav, studentul merge la o astfel de policlinică. Aici se fac examinările necesare. Medicul stabilește diagnosticul, prescrie tratamentul și regimul pe care trebuie să-l respecte bolnavul și îi indică pacientului data cînd trebuie să revină la policlinică pentru o nouă consultație. Dacă bolnavul trebuie să stea la pat, medicul îi asigură tratamentul la domiciliu, iar, cînd este necesar, îl trimite la spital.

Într-una din zile, o grupă de studenți din anul pregătitor pentru medicină, însoțită de profesorul ei, a vizitat policlinica studențească. La intrare, studenții au fost așteptați de un medic. Acesta le arată policlinica și le dă cîteva explicații. La cele trei etaje, de-a lungul coridorului, de o parte și de alta, se află cabinetele medicale, cu specialitățile indicate pe fiecare ușă.

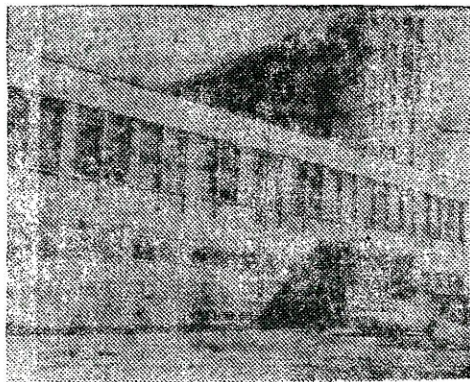
— Aici este cabinetul de oftalmologie, o ramură a medicinei care se ocupă cu fiziologia și patologia ochilor.

— Dar alături? întreabă un student.

— Alături este cabinetul de otorinolaringologie (O.R.L.), altă ramură a medicinei, care studiază fiziologia și patologia urechii, a nasului și a laringelui. Vizavi, la stomatologie, sînt tratate bolile cavității bucale, mai ales ale dinților.

În continuare, sînt vizitate, rînd pe rînd, și alte cabinete: de boli interne, de radiologie, de dermatologie, de neurologie etc.

După vizitarea policlinicii, medicul îi întreabă pe studenți despre dezvoltarea medicinei din țările lor, despre specialitățile care există la ei, despre asistența medicală de acolo.

Răspundeți la întrebări :

- 1) În ce constă activitatea unui medic de policlinică?
- 2) Care sînt principalele specialități dintr-o policlinică?
- 3) Ce studiază oftalmologia? Dar stomatologia?

Familii de cuvinte		
(a) asista	special	spital
asistent	specialist	(a) spitaliza
asistență	(a se) specializa	spitalizare
	specializare	spitalicesc
	specialitate	

Exercițiu : Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele subliniate din casetă.

derm- dermo- dermato-	„piele” „natură, funcție” „nerv” „ochi” „boală, suferință” „radiații, raze”	dermatologie fiziologie neurologic oftalmologie patologie radiologie
fizi(o)- neuro- oftalmo- pato- radio-		
-log -logie	„specialist” „știință”	stomatolog stomatologie

Rețineți :

a) gură — bucal

b) otorinolaringologie = oto- („ureche”) + rino- („nas”) + laringo- („laringe”) + -logie

Exercițiu : a) Completați tabelul de mai jos :

Organ	Specialitate	Specialist
ochi	oftalmologie	oftalmolog
piele		
inimă		
laringe		
nerv		

b) Definiți specialitățile medicale din tabel după modelul următor :
Oftalmologia este ramura medicală care studiază anatomia, fiziologia și patologia ochilor.

-ență	asistență, corespondență, dependență
-------	--------------------------------------

Cuvinte polisemantice

aparat	— Astăzi am învățat despre aparatul cardiovascular. — Am cumpărat un aparat de radio modern. *
ramură	— Oftalmologia este o ramură a medicinei care se ocupă cu fiziologia și patologia ochilor. — Acest pom are ramuri dește. *
a trata	— Această boală poate fi tratată numai la spital. — Lucrarea pe care o citesc tratează probleme de neurologie. — Când am fost la el, m-a tratat cu prăjituri. — Aceste personalități au tratat posibilitatea încheierii unui acord cultural. — S-a supărat pe mine fiindcă l-am tratat cu indiferență.

Rețineți :

Verb	Sensul verbului	Substantiv (rezultat)
a trata	„a (se) supune unor măsuri terapeutice în caz de boală” „a se purta cu cineva într-un anumit fel”	tratament
	„a oferi unui musafir mâncare, băutură etc.”	tratație
	„a dezvolta într-o carte problemele fundamentale ale unei discipline”	tratat

a aplica
a face
a urma
a prescrie
a recomanda

} **un tratament**

a accepta
a oferi

} **o tratație**

a elabora
a scrie
a publica

} **un tratat**

Expresii și construcții

a da explicații (rînd) pe rînd	— Profesorul ne dă explicații în fiecare oră de curs. — Vizităm, (rînd) pe rînd, toate cabinetele medicale.
---------------------------------------	---

Sinonime

aproape de = lângă	odihnă = repaus
a beneficia (de) = a profita (de)	ramură = direcție, domeniu, sector, specialitate
explicație = lămurire, îndrumare	creangă
a fi situat = a se afla, a fi așezat	regim alimentar = dietă
indicație = recomandare	a prescrie = a recomanda
de obicei = de regulă	a indica

Exerciții: 1) Înlocuiți substantivul din expresia *a da explicații* prin cuvinte cu valori apropiate și alcătuiți propoziții (frazе).

2) Înlocuiți cuvintele subliniate prin sinonime (construcții echivalente):
 Policlinicile studențești sînt situate, de obicei, lîngă marile complexe studențești.

Pentru unii bolnavi, medicul prescrie dietă, pentru alții, odihnă la pat.

Antonime

calificat ≠ necalificat
îmbolnăvire ≠ însănătoșire
specialist ≠ nespecialist

Exercițiu: Folosiți în propoziții (frazе) antonimele din casetă.

*

Coordonare: (3) opoziție

E tratat acasă	și , iar	, la nevoie, e trimis la spital.
S-a făcut bine,	dar însă numai că (și) totuși	nu poate lucra încă.
Nu respectă dieta,	ei,	din contră, consumă alimente contra- indicate.
Nu e bolnav,	—	e (numai/doar) obosit.

Exercițiu: Completați cu conjuncțiile potrivite:

Am vrut să merg la policlinică, ... a început ploaia.

Nu e soare, nu e cald. ... (totuși) e plăcut.

Nu-i place sedentarismul, ..., din contră, îi place să facă multă mișcare

Aș veni la tine, ... sînt foarte ocupat.

De obicei, profesorul întreabă, ... studenții răspund, ... sînt și situații cînd rolurile se schimbă.

(4) concluzie

A învățat mult,	deci așadar ca } prin } în concluzie	urmare	va avea rezultate bune.
-----------------	--	--------	-------------------------

Exercițiu: Completați frazele:

N-a urmat prescripțiile medicului, ca urmare...

Mă dor dinții, deci ...

În timpul consultației medicul nu a găsit nimic grav, așadar...

Voi pleca mâine cu avionul, prin urmare...

Am aflat că Bucureștiul este un oraș foarte frumos, deci ...

Obiect direct

PE CINE? CE?

Propoziție		Frază		
Crede	<i>ceva.</i>	Crede	<i>să</i>	i-a crescut temperatura.
Învăță	<i>aceasta.</i>	Învăță	<i>să</i>	folosească stetoscopul.
Vrea	<i>asta.</i>	Vrea	—	să plece mâine.
			<i>ca</i>	mâine să plece.

Întrebare directă		Întrebare indirectă	
Cine va lucra aici?	Nu știu	<i>cine</i>	va lucra aici.
Care va merge la gară?		<i>care</i>	va merge la gară.
Ce va lucra astăzi?		<i>ce</i>	va lucra astăzi.
Unde vor merge mâine?		<i>unde</i>	vor merge mâine.
Cînd vor ajunge?		<i>cînd</i>	vor ajunge.
Cum vor face?		<i>cum</i>	vor face.
Cît vor rămîne?		<i>cît</i>	vor rămîne.
Va putea lucra aici?	Nu știu	<i>dacă</i>	va putea lucra aici.

Refineți:

A vedea *pe cineva*...

Pe cine?

A crede *ceva*...

Ce?

A ruga *pe cineva/ceva*...

Pe cine/ce?

Exercițiu: Înclocuiți pronumele *aceasta* și *asta* cu diferite propoziții:

Model: N-a înțeles *aceasta/asta*. N-a înțeles *am să facă lucrarea*.

Exerciții: 1) Folosiți în propoziții (fraze) verbul *a trata*, cu diferitele lui sensuri, și derivatele corespunzătoare fiecărui sens.

Model: Bolnavul a fost tratat la domiciliu.

După tratament s-a vindecat.

2) Formați propoziții (fraze) cu construcțiile de mai jos, utilizând și glosarul:

cavitate — $\begin{cases} \text{— bucală} \\ \text{— nazală} \\ \text{— toracică} \end{cases}$

aparat — $\begin{cases} \text{— cardiovascular} \\ \text{— digestiv} \\ \text{— respirator} \end{cases}$

sistem — $\begin{cases} \text{— osos} \\ \text{— nervos} \end{cases}$

3) Înlocuiți semnul $\sqrt{\quad}$ cu o conjuncție potrivită:

Profesorul explică, $\sqrt{\quad}$ studenții notează în caiete.

Nu întrebați, $\sqrt{\quad}$ ascultați.

Astăzi învăț acasă, $\sqrt{\quad}$ mâine în sala de lectură.

A vrut să meargă la stadion, $\sqrt{\quad}$ n-a mai găsit bilet.

L-am rugat să mă însoțească, $\sqrt{\quad}$ a refuzat.

4) Treceți textul următor în vorbire indirectă, folosind verbele *a întreba* și *a răspunde* la persoanele 1, 2 și 3 singular:

a) Profesorul m-a întrebat:

— Care este ocupația tatălui tău?

Eu am răspuns:

— Tatăl meu este agricultor.

b) — Cine te-a îndrumat să vii în România?

— Profesorii mei, care mi-au vorbit despre învățământul românesc și despre specialiștii care au studiat în România.

c) — Ce specialitate dorești să urmezi?

— Vreau să urmez medicina generală.

5) Imaginați un dialog între un medic și un student, referitor la diferitele specialități medicale.

● „— Să rămân câteva zile în pat? Întrecabă un tânăr, care speră să obțină un certificat pentru absențele de la cursuri.

— Nu! îi răspunde medicul consultat. Mai bine câteva nopți.”

Terminologie

asistență medicală, boli interne, *cardiologie*, *cavitate*, *dermatologie*, *dietă*, *fiziologie*, *laringe*, *nerv*, *oftalmologie*, *otorinolaringologie* (O.R.L.), *patologie*, *radiologie*, *regim alimentar*, *stomatologie*, *torace*.

Temă:

Descrieți policlinica studențească din orașul în care studiați.

LECȚIA 3

UNITATEA LUMII VII

Viața este un atribut al materiei, care s-a organizat însă într-un fel complex și specific.

Ea este o formă superioară de mișcare a materiei, numită mișcare biologică.

Viața întâlnim numai în *indivizi* concreți care, atunci când au anumite trăsături comune, sînt înglobați într-o categorie numită *specie*. Se cunosc astăzi aproximativ două milioane de specii de plante și animale. Ele formează *regnul vegetal* și *regnul anim.*

Evoluția organismelor de-a lungul veacurilor, de la celula simplă pînă la vertebratele actuale, este o realitate certă, de necontestat. Știința furnizează dovezi concrete asupra acestei evoluții, care a început acum circa 3,5 miliarde de ani și continuă și astăzi.

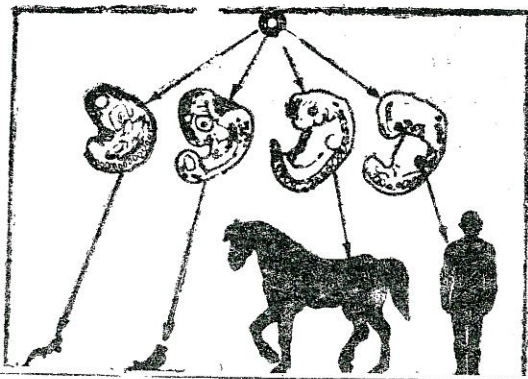
Faptul că *omul face parte din regnul animal* și că se trage din strămoși comuni cu cei ai maimuțelor actuale a fost stabilit cu argumente științifice. Omul este cea mai complexă formă de evoluție a regnului animal, caracterizîndu-se prin gîndire, limbaj articulat și cultură. În aceasta constă, de altfel, *deosebirea esențială dintre om și celelalte specii ale regnului anim.*

Există însă multe *asemănări* între organismul uman și cel animal:

a) Ambele tipuri de organisme iau naștere din părinți, cu care sînt asemănătoare, fenomen numit *reproducere*. Reproducerea are loc, la toate organismele vii, la o anumită vîrstă, diferită pentru fiecare specie.

b) Toate organismele animale își caută hrană, cresc și trăiesc cu ajutorul unei însușiri speciale, numită *excitabilitate* (față de diferiți agenți din mediu: fizici, chimici, biologici).

c) Ele descompun hrana în glucoză, aminoacizi, acizi grași, glicerină, care în protoplasma celulară se transformă în proteine, glucide și grăsimi specifice

organismului. Cu acestea își alcătuiesc structurile protoplasmatică, în interiorul cărora se petrec toate reacțiile de descompunere și de sinteză, proces care poartă numele de *metabolism*.

d) Toate organismele animale mor după un anumit timp de viață, caracteristic fiecărei specii.

Prin însușirile lor comune, organismele vii formează o unitate complexă atât prin structură, cât și din punct de vedere biochimic și fiziologic. Ideea de unitate a vieții exprimă o realitate concretizată în miliarde de indivizi diferiți, de specii diferite.

Răspundeți la întrebări:

- 1) Ce deosebire este între individ, specie, regn?
- 2) Când au apărut primele forme de viață?
- 3) Prin ce se deosebește omul de celelalte animale?
- 4) Ce asemănări există între organismul uman și cel animal?

Familii de cuvinte

caracter	glob	real	(a) articula
(a) caracteriza	globulă	realitate	articular
caracterizare	globular	(a) realiza	articulat
caracteristic	(a) îngloba	realizare	articulator(iu)
caracteristică		ireal	nearticulat
			articulație

Rețineți:

- a) *cm* — *omenesc, uman*
plantă — *vegetal*
b) *organ* — *organic*
c) **Adjectiv** **Substantiv**
animal, -ă *animal (n.)*

Exercițiu: Formați propoziții (fraze), folosind cuvintele subliniate din familiile de mai sus.

bio- proto-	„viață” „primul”; „primitiv, simplu, de început, de bază”	<i>biochimie, biologie</i> <i>protoplasmă</i>
stră-	„vechi, de origine îndepărtată”; „farte”	<i>străbunic, strămoș,</i> <i>străvechi</i>

Exercițiu : Căutați în glosar și formați propoziții cu denumirile științelor de graniță al căror prim element este **bio-**.

-ar	celular, familiar, original, școlar
-at	decanat, doctorat, vertebral
-ie	biochimic, biologic, protoplasmatic, științific
-ință	cunoștință, ființă, știință
-itate	realitate, sensibilitate, unitate
-iza	a caracteriza, a concretiza, a realiza
în-/îm-...-a	a încorpora, a îngloba, a împacheta

Exercițiu : Formați derivate de la următoarele cuvinte cu ajutorul elementelor derivate de mai sus: chimie, departe, a dori, a locui, material, mobil, real, special.

Cuvinte polisemantice

însușire	— Metabolismul este însușirea fundamentală a materiei vii. — Însușirea termenilor de specialitate este importantă.
	*
unitate	— Unitatea lumii vii este un fapt de necontestat. — O doime plus o doime formează o unitate. — La adunare se însumează mai întâi unitățile, apoi zecele, sutele etc.

Expresii și construcții

a face parte din	— Omul face parte din regnul animal.
a lua naștere din	— Apa ia naștere din combinarea hidrogenului cu oxigenul.
a purta numele de	— Partea lichidă din sânge poartă numele de plasmă.
a se caracteriza prin	— Organismele vii se caracterizează prin câteva însușiri comune.
a (se) descompune în	— Grăsimile se descompun în acizi grași și glicerină.
a se trage din	— Omul se trage din strămoși comuni cu cei ai mainuțelor actuale.

Exercițiu : Completați spațiul liber din exemplele de mai jos :

.....	—biologie
.....	—metabolism
poartă numele de —	
.....	—regn animal
.....	—specie

Sinonime și explicații

a alcătui = a forma
 atribut = proprietate, însușire,
 caracteristică, trăsătură
 a avea loc = a se întâmpla, a se
 petrece, a se produce
 glucide = zaharuri, zaharide
 grăsimi = lipide
 însușire = caracteristică;
 învățare
 cert = sigur
 comun = obișnuit, propriu
 mai multor indivizi

deosebire = diferență
 a furniza = a procura, a oferi, a da
 a lua naștere = a lua ființă, a se
 naște
 a purta numele = a se numi
 reproducere = înmulțire
 sinteză = compunere
 a se trage din = a proveni din,
 a-și avea originea în
 unitate = întreg

Exercițiu : Construiți propoziții cu sinonimele cuvintelor : *cert, a furniza*
a se întâmpla.

Antonime

asemănare ≠ deosebire
 complex ≠ simplu
 a compune ≠ a descompune
 concret ≠ abstract

sinteză ≠ analiză; descompunere
 superior ≠ inferior
 științific ≠ neștiințific
 viu ≠ neviu, mort, fără viață

Exercițiu : Formați propoziții (frazе) cu construcțiile antonime:
asemănarea între ... și ... = deosebirea dintre ... și ..

Transformări (I)

1. a) Evoluția speciilor <i>a început</i> aproximativ acum 3,5 miliarde de ani.	<i>Începutul</i> evoluției speciilor datează de aproximativ 3,5 miliarde de ani.
s.N. + vb. ₁ → s. (<vb. ₁ la supin) + s.G. + vb. ₂	
b) Dezvoltarea biologică <i>a continuat</i> în mod cert de-a lungul a milioane de ani.	<i>Continuarea</i> dezvoltării biologice a avut loc în mod cert de-a lungul a milioane de ani.
s.N. + vb. ₁ → vb. ₁ + -re (= subst.) + s.G. + vb. ₂	
c) După ce <i>îmi voi termina</i> studiile în România, mă voi întoarce în țara mea. Voi reveni în țara mea <i>cînd îmi voi termina</i> studiile.	<i>După terminarea</i> studiilor în România, mă voi întoarce în țara mea. Voi reveni în țara mea <i>la terminarea</i> studiilor.
conjuncție + vb. + s.Ac. → prepoziție + verb + -re (= subst.) + s.G.	
2. <i>Perfecționîndu-se</i> continuu, organismele vii au ajuns la formele complexe de azi.	<i>Prin perfecționare</i> continuă, organismele vii au ajuns la formele complexe de azi.
verb (gerunziu) + adv. → prepoziție + verb + -re (= subst.) + adj.	
3. <i>Recent</i> , s-au făcut în neurologie <i>descoperiri</i> importante.	<i>Descoperirile recente</i> din neurologie sînt importante.
adverb → adjectiv	

Exerciții: 1) Transformați verbele subliniate în substantive și faceți modificările necesare:

Specia umană se deosebește de celelalte specii ale regnului animal prin gîndire, limbaj articulat și cultură.

Cînd am citit scrisoarea, am fost emoționat.

După ce îți vei pregăti temele, o să citești o carte.

După ce a completat formularul, a trebuit să aștepte coletul.

2) Înlocuiți gerunziile din exemplele următoare prin substantive, iar ad-
verbele prin adjective:

Speciile de animale și plante au evoluat transformîndu-se continuu.

Numai învățînd și repetînd **conștiincios** îți fixezi cunoștințele.

Studentii realizează lucrări științifice documentîndu-se și experimentînd **permanent**.

3) Înlocuiți verbele din construcțiile următoare prin substantive și
formați cu ele propoziții (frazе):

a merge pe jos, *a se plimba* după o zi de muncă, *a minca* la ore regulate, *a scrie* corect.

Exerciții: 1) Completați spațiile libere cu fiecare dintre cuvintele din dreapta, făcând modificările necesare:

Viața este un ... al materiei.	atribut
Progresul rapid al științei este o ... a epocii contemporane.	caracteristică
... omului sînt gîndirea, limbajul articulat și cultura.	însușire
Una dintre ... regnului animal este excitabilitatea.	proprietate
Există o serie de ... comune tuturor oamenilor.	trăsătură

2) Folosiți în propoziții sau fraze următorii termeni de specialitate: *acid gras, agent fizic, agent biologic, agent chimic, aminoacid, celulă, glicerină, materie vie, materie nevie, reacție, vertebrat.*

3) Înlocuiți cuvintele subliniate, făcînd toate modificările și completările necesare:

a) cu verbe:

Dacă un organism se îmbolnăvește, se produce o dereglare a funcțiilor acestuia.

Reproducerea are loc la toate organismele vii.

Conținutul în carbon al materiei vii este de 37—50%.

b) cu substantive:

Plantele utilizează substanțele minerale direct din sol, prin absorbție.

Hidrogenul se elimină din organism sub formă de apă.

Pentru ca să stabilească cu exactitate diagnosticul, medicul are nevoie de rezultatul analizelor.

Terminologie:

absorbție, acid gras, agent, aminoacid, biochimie, biologie, a descompune, energie, evoluție, excitabilitate, glicerină, glucide, glucoză, grăsimi, hidrogen, limbaj articulat, lipide, materie, metabolism, plasmă, proteină, protoplasm, reacție, regn, reproducere, sinteză, specie, vertebră.

Temă:

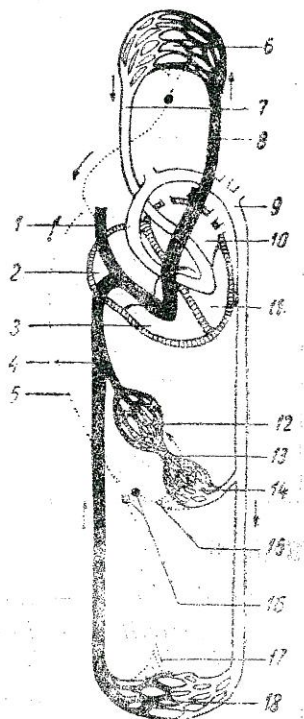
Răspundeți în scris la întrebările de la p. 22.

ORGANISMUL UMAN — UN TOT UNITAR

În organismul uman există o strinsă legătură între *structurile anatomice* și *mecanismele de funcționare* ale acestora. Deci organismul uman funcționează ca un tot unitar.

1. O dovadă a unității organismului este caracterul inseparabil al *principalelor funcții* ale organismului: *de relație, de nutriție și de reproducere*. Astfel, mișcarea, manifestare a funcției de relație, e posibilă numai dacă prin circulația sangvină se transmit substanțele nutritive mușchilor și organelor nervoase care coordonează această mișcare. Tot prin circulația sangvină și prin excreție se asigură eliminarea substanțelor nefolositoare, rezultată din metabolism. Funcțiile de nutriție depind de funcțiile de relație ale organismului cu mediul și prin faptul că omul își ia hrana din mediul înconjurător.

2. Un rol deosebit în realizarea unității organismului îl au și *sistemele*: *nervos, conjunctiv și endocrin*. Sistemul nervos, de exemplu, controlează, practic, activitatea aparatelor și sistemelor întregului organism și reglează toate funcțiile acestuia. Deci orice dereglare a funcțiilor organismului poate afecta activitatea sistemului nervos, în cazuri grave punindu-se în pericol întregul organism. Țesutul conjunctiv este cel care face legătura între cele două straturi ale pielii — derma și epiderma —, între fibrele musculare, între mușchi și oase etc. Lichidele organismului reprezintă *mediul intern*, care are rol important în transportul substanțelor în organism. Astfel, prin sânge, limfă și lichidul interstițial sînt repartizate în întregul organism apa, substanțele hrănitoare, hormonii, vitaminele etc. De asemenea, sînt transportate și alte substanțe, cum sînt cele de secreție și de excreție. Hormonii, produși ai glandelor endocrine, re-

glează mecanismele de adaptare a organismului la condițiile de mediu. Secreția hormonilor este sub controlul și influența sistemului nervos central.

3. Unitatea întregului organism apare în mod evident în relația acestuia cu mediul. Spre exemplu, organele de locomotie asigură deplasarea întregului organism, organele de respirație asigură schimbul de gaze în folosul întregului organism, organele de digestie transformă alimentele pentru necesarul întregului organism, organele de excreție elimină substanțele rezultate din metabolism, în timp ce sistemul nervos central coordonează activitatea tuturor organelor, aparatelor și sistemelor, în concordanță cu cerințele mediului intern și extern.

Răspundeți la întrebări :

- 1) Care funcții ale organismului contribuie la realizarea unității acestuia ?
- 2) Dați exemple de interdependență a diferitelor funcții ale organismului.
- 3) Cum asigură sistemele nervos, conjunctiv și endocrin unitatea organismului ?
- 4) Cum se stabilește legătura organismului cu mediul extern ?

Familii de cuvinte

(a) circula circulator(iu) circulație funcție	(a) respira respirator(iu) respirație (a) nutri	(a) secreta secretor(iu) secreție	(a) regla reglator reglare deregla
(a) funcționa funcționare funcțional nefuncțional disfuncție	nutritiv nutriție		(a) digera digestiv digestie

Rețineți :

a) glandă	— glandular
interstițiu	— interstițial
limfă	— limfatic
locomotie	— locomotor
mușchi	— muscular
sînge	— sanguin

b) Adjective	Substantive
lichid, -ă	lichid (n.)
necesar, -ă	necesar(ul) (n.)

Exercițiu: Înlocuiți cuvintele subliniate cu adjective; folosiți construcțiile în propoziții (fraze).

aparatură de digestie
aparatură de locomoție
aparatură de respirație

aparatură de circulație
dereglație de funcție

Model: aparat de digestie → aparat digestiv.

endo-	„în/din interior”	<i>endocrin</i>
epi-	„deasupra, pe”	<i>epidermă</i>
exo-	„în/din exterior”	<i>exocrin</i>

-a	<i>a alimenta, a controla, a schimba</i>
-iv	<i>digestiv, evolutiv, nutritiv</i>

in-, im-	<i>inseparabil, imposibil</i>
i-	<i>ireal, imobil, ireversibil</i>

a-...-a	<i>a alătura, a asigura</i>
---------	-----------------------------

Exercițiu: Formați derivate cu ajutorul sufixelor și/sau prefixelor de mai sus, de la următoarele cuvinte:

- complex, curent, grad,*
- grav.*

Cuvinte polisemantice

a afecta	— Dereglarea funcțiilor endocrine poate afecta activitatea sistemului nervos. — Colegul meu a fost foarte afectat de eșecul său la ultimul examen. — Pentru dotarea cu aparatură a policlinicii au fost afectate importante sume de bani.
conjunctiv	* — Țesutul conjunctiv face legătura între dermă și epidermă. — Modul conjunctiv se formează cu conjuncția <i>să</i>.
funcție	* — Funcția se află în raport de interdependență cu organul anatomic. — În matematică $f(x)$ exprimă o funcție. — Un prieten al meu are o funcție importantă la întreprinderea unde lucrează.

Expresii și construcții

a avea rol în	— Sistemul nervos are rol în coordonarea activității întregul organism.
a pune în pericol	— Dereglarea activității sistemului nervos pune în pericol întregul organism.
tot unitar în concordanță cu în folosul	— Organismul uman reprezintă un tot unitar . — Sistemul muscular acționează în concordanță cu sistemul nervos. — Organele de respirație asigură schimbul de gaze în folosul întregului organism.

Exercițiu: Înlocuiți expresia *a avea rol în* cu echivalentele indicate, făcând modificările și completările necesare:

Sistemul nervos *are rol în* coordonarea activității întregului organism.

- a) *a avea funcția de a*
a avea funcție de
a avea rol(ul) de (a)
a îndeplini rolul de
- b) *cu rol în*
cu rolul de a
cu funcția de

Model: a) Sistemul nervos *are funcția de a* coordona activitatea întregului organism.

b) Sistemul nervos, *cu rol în* coordonarea activității întregului organism contribuie la realizarea unității organismului.

Sinonime și explicații

adaptare = acomodare, aclimatizare	grav = periculos, serios
cerință = nevoie, necesitate, trebuință	mediu = natură; ambianță
în concordanță cu = în acord cu	nutriție = hrănire, alimentare
evident = clar, limpede	a pune în pericol = a amenința, a primejdui
excreție = eliminare, evacuare	a realiza = a face, a îndeplini
în folosul = spre binele	relație = legătură, raport
funcție = rol, sarcină; serviciu, slujbă, post	a repartiza = a distribui
	a transforma = a schimba, a preface

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) următoarele expresii: *în concordanță cu, în conformitate cu, în acord cu, în consens cu.*

Antonime

central $\neq$ periferic
 în concordanță cu $\neq$ în deza-
 cord cu
 endocrin $\neq$ exocrin
 în folosul $\neq$ în detrimentul,
 în/spre paguba

inseparabil $\neq$ separabil
 intern $\neq$ extern
 a regula $\neq$ a deregla
 tot $\neq$ parte
 unitar $\neq$ neunitar

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele subliniate din casetă.

*

Exprimarea timpului

(1) CÎND?

Urmăresc planșele din „Atlasul anatomic”	cînd în timp ce în vreme ce	învăț la anatomie.
Învățînd la anatomie, urmăresc planșele din „Atlasul anatomic”.		

Exercițiu: Completați spațiile libere cu verbe, formînd propoziții; treceți verbele la gerunziu, făcînd modificările necesare:

În timp ce ..., stomacul secretă sucul gastric.

Am înțeles multe cînd...

În vreme ce ..., profesorul desenează pe tablă.

Model: — În timp ce digeră alimentele, stomacul secretă sucul gastric.

— Digerînd alimentele, stomacul secretă sucul gastric.

Am învățat aceasta	(pe) cînd în timp ce în vreme ce	eram student.
	în/pe timpul în/pe vremea	studentiei.
	—	fiind student.

Exercițiu: Începeți fraza din casetă cu propoziția a doua și înlocuiți pronumele *aceasta* cu diferite propoziții.

Model: Cînd eram student, am învățat cum funcționează organele de digestie.

Învăţ la anatomie	cînd	începi şi tu.
	concomitent o dată în acelaşi timp simultan	cu tine.
Cînd începi tu la anatomie, (atunci) învăţ şi eu.		
Învăţăm la anatomie	concomitent. deodată. în acelaşi timp. simultan.	

Exerciţii: 1) Adăugaţi verbelor următoare substantive şi folosiţi în propoziţii (fraze) construcţiile ce rezultă: *a secreta, a digera, a respira.*

Model: *a secreta* sue *gastric*

2) Înlocuiţi verbele din exerciţiul 1 printr-un substantiv corespunzător şi folosiţi-le în propoziţii (fraze):

Model: *a secreta* — **secreţie**

3) Înlocuiţi cuvintele subliniate

a) cu termeni medicali:

Glandele endocrine produc substanţe care se varsă în sînge.

Aparatul digestiv are funcţie de hrănire.

Una dintre funcţiile principale ale organismului este cea de înmulţire.

b) cu antonime:

Activitatea tuturor organelor trebuie să fie în concordanţă cu cerinţele mediului (intern).

Sistemul nervos (periferic) coordonează activitatea tuturor organelor.

Hormonii sînt secretaţi de glandele (exocrin).

4) Înlocuiţi cuvintele subliniate prin propoziţii:

Studentii l-au urmărit pe profesor în timpul operaţiei.

Venind spre facultate, l-am întîlnit.

Am terminat de citit cursul o dată cu tine.

Examinînd bolnavul, medicul îi pune întrebări despre începutul bolii.

În timpul spitalizării, bolnavului i s-a prescris un regim alimentar sever.

5) Înlocuiți pe *cînd* cu conjuncții sinonime :

Cînd procesele metabolice se intensifică, se produce o accelerare a ritmului cardiac.

A ieșit din cameră *cînd* eu dormeam.

Eu învăț *cînd* colegul meu se plimbă.

• „Studiul naturii, deși nu-l formează pe medic, îl face totuși mai apt pentru medicină.” (Anders Celsius, astronom și fizician suedez, 1701—1744).

• „Nu acționa asupra naturii decît ascultînd de legile ei.”

(Vechi aforism medical)

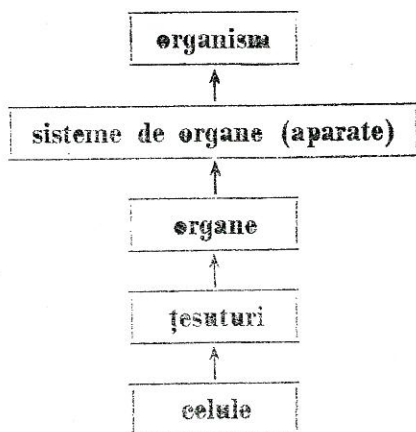

Terminologie :

a afecta, *dermă*, *digestie*, disfuncție, *endocrin*, *excreție*, *exocrin*, *fibră*, *funcție*, *gaz*, *glandă*, *hormon*, *lichid interstițial*, *limfă*, *mediu intern*, mediu înconjurător, *mușchi*, *nutriție*, *reglare*, *respirație*, *secreție*, *suc gastric*, *țesut conjunctiv*, *vitamină*.

Temă :

Folosiți într-o compunere următoarele cuvinte, arătînd legătura dintre ele, conform schemei de mai jos :

LECTIA 5

COMPOZIȚIA CHIMICĂ A ORGANISMULUI

Substanțele care alcătuiesc organismele vii sînt compuși ai carbonului, așa cum substanțele lumii nevi sînt în majoritate compuși ai siliciului.

Substanțele din organismele vii au o serie de proprietăți determinate de elementul lor de bază — carbonul (C).

Se poate spune despre chimia materiei vii că este, în fond, chimia carbonului și că fără carbon n-ar fi putut apărea viața pe Pământ, în formele existente astăzi.

În substanțele organice, atomul de carbon se leagă mai ales de : oxigen (O), hidrogen (H), azot (N). Analiza elementară a unei albumine avind origine diferită (plantă, animal, cm) arată următoarele proporții medii ale acestor elemente de bază :

în medie	C%	O%	H%	N%
la plante	54,00	38,00	7,00	0,03
la animale	21,00	62,00	10,00	3,00
la om	21,05	62,43	9,80	3,10

C, O, H, N, la care se adaugă calciul (Ca), fosforul (P), potasiul (K), sodiul (Na), clorul (Cl), sulful (S) și magneziul (Mg), se numesc *elemente fun-*

1	ELEMENTELE VIETII																H				
	1a 2a																3a 4a 5a 6a 7a 8a 9a 10a				
2																	B	C	N	O	F
3	Na	Mg															Al	Si	P	S	Cl
4	K	Ca						Mn	Fe	Co	Ni	Cu	Zn					As		Br	
5								Mo				Ag									
6																					
7																					
	H macroelemente												B oligoelemente								

damentale (sau *macroelemente*). Aceste 11 elemente sînt comune, în mod constant, tuturor organismelor vii, ele găsindu-se în aceleași proporții de la protozoare pînă la mamifere. Se constată că aceste 11 elemente au masa moleculară mică și volumul molecular cel mai mic din sistemul periodic al lui Mendeleev. Organismele vii le pot găsi cu multă ușurință în mediul lor ambiant de la suprafața Pămîntului; avînd volum molecular mic, ele pot trece fără dificultate prin membranele organismelor vii.

Cele 11 elemente au în primul rînd rol plastic, de constituire a structurii organismului. Ele sînt indispensabile vieții și formează 99,9% din totalitatea componentelor organismului, jucînd un rol esențial în desfășurarea proceselor vitale.

A doua grupă de elemente o constituie grupa *elementelor secundare* (sau *microelemente*), care formează împreună doar 0,1% din materia vie. Ele au fie rol catalitic, fie unul de formare a anumitor substanțe organice — fierul (Fe) în hemoglobină, cobaltul (Co) în vitamina B₁₂.

Se vede, așadar, că materia vie este constituită din aceleași elemente chimice ca și materia lipsită de viață. Studiarea unui număr mare de specii de plante și de animale a permis identificarea în lumea organică a cel puțin 60 de elemente cunoscute din chimia anorganică. Pentru materia vie sînt caracteristice proporțiile dintre diferitele elemente chimice și modificările pe care acestea le suferă, ceea ce arată specificitatea organică a vieții.

Răspundeți la întrebări:

- 1) Care este locul carbonului în structura materiei vii?
- 2) Cum se repartizează C, O, H și N în organismele vii?
- 3) Ce sînt macroelementele și ce însușiri comune au ele?
- 4) Care este rolul microelementelor?

Familii de cuvinte

organ	(a) compune	moleculă	atom
organic	compus	molecular	atomic
organism	compunere	macromoleculă	interatomic
microorganism	component	intermolecular	intraatomic
anorganic	componentă	intramolecular	
	compoziție	monomolecular	
	(a) descompune		

Exerciții: 1) Folosiți în propoziții derivatele *în -ic* din familiile învățate.
2) Completați spațiile libere cu adjective corespunzătoare modelelor următoare:

a) Sărurile acidului *carbonic* se numesc *carbonați*.

„ „ *sulfuric* „

„ „ *fosforic* „

„ „ *manganic* „

b) Acest obiect este acoperit cu *zinc*. Este *zincat*.

„ „ „ „ „ *argint*. „

„ „ „ „ „ *crom*. „

„ „ „ „ „ *nichel*. „

c) Această substanță s-a combinat cu *hidrogenul* și a dat o *hidrură*.

„ „ „ „ „ *iodul* „ „

„ „ „ „ „ *clorul* „ „

„ „ „ „ „ *bromul* „ „

hemo-	„sînge”	<i>hemoglobină, hemogramă</i>
macro-	„mare”	<i>macroelement, macroscopic</i>
micro-	„mic”	<i>microelement, microscopic</i>

Exercițiu: Formați compuse cu **macro-** și/sau **micro-** de la următoarele cuvinte și indicați care au perechi antonime: *biologie, climat, cosmos, film, moleculă, radiografie, structură*.

Model: *biologie* — *microbiologie*

climat — *macroclimat* ≠ *microclimat*

-tate	<i>dreptate, greutate, nouitate, răutate</i>
--------------	--

a-, an- di-	<i>anormal, anorganic dioxid, dizaharidă</i>
------------------------	--

Rețineți:

Adjective

caracteristic, -ă

clinic, -ă

component, -ă

constant, -ă

paralel, -ă

Substantive

— *caracteristică*

— *clinică*

— *componentă*

— *constantă*

— *paralelă*

Exercițiu: Folosiți în propoziții (frazе) cuvintele de mai sus, atât ca adjective cât și ca substantive.

Model: a) În cadrul medicinei *clinice*, un loc important îl ocupă medicina internă.

b) Unitatea dintre învățămînt, *clinică* și laborator este caracteristică școlii românești de medicină.

Cuvinte polisemantice

compoziție	— Compoziția chimică a materiei vii este asemănătoare cu aceea a materiei nevii. — „Rapsodia română” este o compoziție muzicală în care G. Enescu a prelucrat motive din folclorul românesc. *
plastic	— Macroelementele, spre deosebire de microelemente, au rol plastic. — În urma accidentului, bolnavului i s-a făcut o operație plastică. — Am cumpărat o plasă din material plastic. — Am un prieten care este student la Facultatea de Arte Plastice. *
proporție	— Proporția carbonului în plante este de 54%. — Incendiul din localitate n-a fost de mari proporții. *
a suferi (de)	— Elementele chimice suferă unele modificări în organism. — Colegul meu suferă de stomac.

Exercițiu : Alcătuiți propoziții (fraze) cu verbele *a suferi* și *a fi bolnav*, folosind : a) numele unor boli ;

b) numele unor organe cunoscute.

Înlocuiți la punctul (a) verbele amintite prin *a avea*.

Model : a) Când eram copil, *am suferit de* hepatită.

Când eram copil, *am fost bolnav de* hepatită.

Când eram copil, *am avut* hepatită.

b) Când eram copil, *am suferit de* ficat.

Când eram copil, *am fost bolnav de* ficat.

Expresii și construcții

de bază	— Componentul principal, de bază , al substanțelor organice este carbonul.
o serie de	— Macroelementele au o serie de proprietăți, una dintre ele fiind volumul molecular mic.

Sinonime și explicații

ambiant = înconjurător	mediu = de mijloc, mijlociu
azot = nitrogen	potasiu = kaliu
compoziție = alcătuire,	proporție = raport; dimensiune
compunere	rol plastic = rol structural
a constata = a stabili, a observa	serie = mulțime, șir
elementar = simplu	sodiu = natriu
indispensabil = absolut necesar,	vital = referitor la viață, indispen-
de neînlocuit	sabil vieții; esențial, principal

Exercițiu: Găsiți cât mai multe substantive care pot fi determinate prin de bază, elementar, mediu, vital. Înlocuiți, unde este posibil, determinanți prin sinonime.

Model: *problemă* } de bază = *problemă* } fundamentală
carte }
 }

Antonime

a adăuga ≠ a scădea, a scoate,	specific ≠ nespecific
a lua	la suprafață ≠ în adânc, în adin-
constant ≠ inconstant, variabil	cime
indispensabil ≠ dispensabil	cu ușurință ≠ cu greu, cu difi-
organic ≠ anorganic	cultate
proporție ≠ disproporție	

Exercițiu: Folosiți în propoziții (frazе) cuvintele subliniate și antonimele lor: la suprafața pământului, substanțe organice, a adăuga câteva grame a rezolva cu ușurință.

Model: la suprafața ≠ în adîncul

*

Exprimarea timpului

2) CÎT (TIMP)? CÎTĂ VREME?
 DE CÎND? PÎNĂ CÎND?
 DE CÎND — PÎNĂ CÎND?

(a) CÎT (TIMP)? CÎTĂ VREME?		
Reacția aceasta	durează	o oră.
O operație de stomac		mult timp.
Examenul oral		cinci ore.
Vacanța de iarnă		două săptămîni.
Studiile la medicină		cinci sau șase ani.

(b) DE CÎND?

Operează	de	o oră.
Examinează		patru ore.
Studiază		doi ani / cînd a venit în România.
E în vacanță		trei zile.

(c) PÎNĂ CÎND?

Operează	pînă	la ora două.
Examinează		la ora opt.
Studiază		în 1992 / (cînd) va termina facultatea.
E în vacanță		săptămîna viitoare.

(d) DE CÎND — PÎNĂ CÎND?

Semestrul al doilea	durează	din februarie pînă în iunie.
---------------------	---------	------------------------------

(e) CÎT (TIMP)? CÎTĂ VREME?

Mușchii consumă energie	cît timp / cîtă vreme atîta timp / atîta vreme cît pînă (cînd / ce)	sînt în activitate.
1	2	3

Exerciții: 1) Citiți fraza din caseta (e) în ordinea 2 3 1.

Model: 1) *Cît timp* sînt în activitate, mușchii consumă energie.

2) Folosiți în fraze conjuncțiile din casetele de mai sus.

3) DE CÎTE ORI?

Trebuie să ne prezentăm la medic pentru control	de două ori	pe an.
(De atîtea ori) ne prezentăm la medic	de cîte ori	sîntem bolnavi.
Ne prezentăm la medic	(ori) de cîte ori oricînd (întotdeauna) cînd (de fiecare dată) cînd	

Exercițiu: Completați spațiile libere cu propoziții care arată timpul:

Se recomandă spitalizarea bolnavilor _____.

Starea de oboseală apare _____.

Te voi corecta _____.

Exerciții: 1) Folosiți în propoziții (fraze) următoarele construcții:

elemente fundamentale

rol plastic

masă moleculară

rol catalitic

proporție medie

procesele vitale

elemente secundare

indispensabil vieții

2) Scrieți numele următoarelor elemente chimice și folosiți-le în propoziții (fraze): *Na, K, N, P*.

3) Completați coloanele cu alte cuvinte formate cu aceleași elemente de compunere:

macroelement

microelement

.....
.....
.....

4) Folosiți în propoziții (fraze) următoarele cuvinte:

cît (timp), pînă (cînd), de atîtea ori ... de cîte ori.

5) Completați spațiile libere cu conjuncții:

Bolnavul rămîne la spital ... se face bine.

... e în operație, nu-l putem deranja pe chirurg.

... merg la spital și îmbrac halatul alb, de atîtea ori mă gîndesc cu emoție la viitoarea mea profesiune.

Știați că ...?

● Lipsa fierului duce la anemie.

● Magneziul și potasiul au o importanță vitală pentru buna funcționare a inimii.

● Mercurul și plumbul pot da intoxicații puternice.

Terminologie :

albumină, atom, azot (N), brom (Br), calciu (Ca), carbon (C), cataliză, clor (Cl), cobalt (Co), crom (Cr), dioxid de carbon, ficat, fier (Fe), fosfor (P), hemoglobină, hepatită, iod (I), kaliu (K), magneziu (Mg), mamifere, mangan (Mn), masă moleculară, medicină internă, membrană, moleculă, natriu (Na), nichel (Ni), operație, optică, plastic, potasiu (K), protozoare, siliciu (Si), sodiu (Na), sulf (S), volum molecular, zinc (Zn).

Temă :

Folosind o carte de chimie, arătați în scris proprietățile următoarelor elemente chimice: C, O, H, N.

LECȚIA 6.

MEDICINA OMULUI SĂNĂTOS

Sănătatea este definită ca *stare* a unui organism ale cărui organe funcționează normal. **Starea de sănătate** presupune un echilibru perfect în funcționarea diferitelor organe, aparate și sisteme. În plus, în concepția de sănătate trebuie să includem și relațiile complexe ale organismului, tot unitar, cu mediul înconjurător, modul specific de a reacționa al organismului la agresiunea și nocivitatea factorilor de mediu. Sănătatea este, deci, și prin prisma capacității organismului de a se adapta la mediu.

Principiul „O minte sănătoasă într-un corp sănătos”, cunoscut încă din antichitate, își păstrează pe deplin actualitatea. Așa cum un organism bolnav influențează gândirea individului, tot așa și un psihic afectat va deranja funcțiile organelor. De exemplu, o tensiune nervoasă va provoca o nevrită gastrică, manifestată prin hipersecreție, care, dacă persistă, va duce la ulcer.

În fața problemei fundamentale a adaptării omului la acțiunea factorilor de mediu, uneori cu rol agresiv, se impun măsuri de igienă menită să asigure starea de echilibru a omului, adică sănătatea lui.

În ultimele decenii s-a afirmat o concepție nouă asupra sănătății, concepție care subliniază importanța măsurilor profilactice. Alături de *medicina curativă* (de tratament), se impune tot mai mult, ca un domeniu nou, *medicina preventivă* sau *profilactică*. Această ramură are ca scop prevenirea bolilor prin descoperirea și îndepărtarea la timp a tuturor factorilor dăunători sănătății și, în primul rând, a factorilor patogeni.

Medicina profilactică se bazează pe o largă educație a populației în direcția cunoașterii modului de funcționare a organismului, a respectării regulilor de igienă, a practicării pe scară largă a vaccinării. De asemenea, în scopul preîntâmpinării îmbolnăvirilor, se recomandă efectuarea controlului medical periodic.

În ultimul timp, ideea de prevenire și deci de medicină preventivă câștigă tot mai mult teren. În acest sens, astăzi se vorbește tot mai insistent despre o *medicină a omului sănătos*, ca o confirmare a celor formulate de Claude Bernard încă de acum un secol: „Scopul medicinei a fost, este și va rămâne să mențină sănătatea, să prevină îmbolnăvirile și numai apoi să vindece bolile”.

Răspundeți la întrebări:

- 1) Ce cuprinde conceptul de sănătate?
- 2) În ce situații un psihic afectat poate deregla funcția unui organ?
- 3) Ce este medicina preventivă și în ce direcții acționează?
- 4) Care este, în concepția lui Claude Bernard, scopul medicinei?

Familii de cuvinte

cură	vaccin	ulcer
curant	(a) vaccina	(a) ulcera
curativ	vaccinare	ulcerare
curabil	vaccinabil	ulcerație
incurabil		ulceros

Rețineți: *prevenire* — *preventiv*
profilaxie — *profilactic*
sănătate — *sanitar*

Exercițiu: Folosiți în propoziții sau fraze cuvintele subliniate din casetă.

gastr(o)- hiper- hipo- pre-	„stomac” „peste”, „mai mult” „sub”, „mai puțin” „înainte”, „anterior”	gastric, gastrologie hipersecreție hiposecreție preveni, prematur
-gen -genie	„care produce” „naștere, origine”	endogen, exogen, patogen patogenie

Exercițiu : Formați cuvinte noi cu **hiper-** și **hipo-** de la : *aciditate, funcție, sensibilitate, tensiune* ; folosiți cuvintele noi în propoziții sau fraze.

-iona	a funcționa a împulsiona a reacționa
-------	--

Exercițiu : Formați verbe de la următoarele cuvinte și folosiți-le în propoziții (fraze) : *colecție, emoție, selecție, soluție, stuție*.

Model : *colecție* — a colecționa ; *emoție* — a emoționa
— a colecta

Cuvinte polisemantice

capacitate	— Acest stadion are o capacitate de 30 000 de locuri. — Prietenul meu are capacitatea de a înțelege ușor lecțiile. — Ca specialist în biofizică, el este o capacitate.
factor	* — Factorii de mediu, naturali și sociali, influențează organismul. — Factorul mi-a adus ieri o scrisoare.
a manifesta	* — Boala despre care ți-am vorbit se manifestă prin dureri în regiunea ficatului. — După spectacol, colegul nostru și-a manifestat sincer satisfacția. — Am manifestat cu toții, sărbătorind victoria echipei noastre.

Expresii și construcții

în direcția	— Este necesară educația sanitară a populației în direcția cunoașterii și respectării regulilor de igienă.
în plus	— Am citit mult și, în plus , am făcut numeroase experiențe de laborator.
prin prisma	— Activitatea oricărui student este apreciată prin prisma rezultatelor sale.
a câștiga teren	— Ideea de medicină preventivă câștigă din ce în ce mai mult teren .
pe scară largă	— Vaccinarea copiilor se practică pe scară largă .

Exercițiu : Folosiți în propoziții (fraze) următoarele expresii : *prin prisma, din punctul de vedere (al), în lumina.*

Sinonime și explicații

a se afirma = a se remarca,	insistent = stăruitor, perseverent
a se impune	a (se) manifesta = a (se) arăta,
agresiune = atac	a demonstra
antichitate = vechime	a persista = a se menține,
capacitate = posibilitate ;	a stărui
aptitudine ; volum	preîntâmpinare = prevenire
a câștiga teren = a se extinde,	principiu = normă, regulă
a se răspîndi	profilaxie = prevenire
concept = noțiune	a provoca = a produce,
concepție = gândire, idee, părere	a determina
cură = tratament	pe scară largă = în măsură
dăunător = nociv, vătămător,	mare
care face rău	stare = situație

Exercițiu : Grupați pe serii sinonimice următoarele cuvinte și folosiți-le în propoziții (fraze) : *agresiune, concept, aptitudine, atac, noțiune, capacitate.*

Antonime

capacitate ≠ incapacitate	a include ≠ a exclude
confirmare ≠ infirmare	a persista ≠ a trece

Exercițiu : Folosiți în propoziții (fraze) antonimele din casetă.

*

Exprimarea timpului

(4) *CÎND?* (în trecut)

S-a internat	acum de în urmă cu (mai) înainte cu	o lună.
--------------	--	---------

Exercițiu: Completați spațiile libere folosind cuvintele subliniate din tabel și schimbînd apoi ordinea lor:

A terminat facultatea ... doi ani. A sosit în România ... un an. Am primit scrisoarea ta ... trei zile. Operația a avut loc ... două ore. Părinții m-au vizitat ... patru luni.

Model: A terminat facultatea *acum* doi ani.

Acum doi ani a terminat facultatea.

Anestezia s-a făcut	înaintea	operației.
	înainte	de operație. de a se fi făcut operația. ca medicii să înceapă operația.

Exercițiu: Completați cu *înaintea* / construiți cu *înainte*, în funcție de context; schimbați locul construcției care arată timpul:

S-a prezentat la medic ... a se agrava boala.

Aceste medicamente se iau ... meselor principale.

Mai ... alimentele .. fie asimilate de organism, ele sînt digerate de stomac.

Întotdeauna beau lapte .. culcare.

Model: S-a prezentat la medic *înainte de a se agrava boala*.

Înainte de a se agrava boala, s-a prezentat la medic.

I-au dat niște calmante pînă	la	venirea medicului.
	cînd / ce	a venit medicul.
	(cînd) să	vină medicul.

Exercițiu: Înlocuiți substantivele subliniate cu verbe și faceți modificările necesare:

Pînă la sosirea trenului mai sînt două ore.

Pînă la terminarea anului școlar au mai rămas trei luni.

Am avut timp să repet lecțiile pînă la începerea sesiunii de examene.

Mai sînt cîteva minute pînă la servirea mesei.

din

Am nfi **Exerciții :** 1) Formați, cu ajutorul lui **pre-**, cuvinte noi de la : *anestezie, clinic, matur, natal, a veni* ; folosiți aceste cuvinte în propoziții (fraze).

2) Folosiți, pe rînd, cuvintele (construcțiile) din coloana din stînga în locul cuvîntului subliniat :

premergător

precedent

care premerg

care precedă

În zilele anterioare operației se fac unele pregătiri speciale.

3) Puneți verbele din paranteză la trecut, ca în modelul din casetă :

Substanțele organice au existat înainte de a fi apărut viața pe Pămînt.

Înainte de (a stabili) tratamentul trebuie să cunoaștem boala.

Nu se pune diagnosticul înainte de (a sosi) rezultatul analizei singelui.

Nu se putea bucura înainte de (a termina) lucrarea.

Nu va putea face consultații înainte de (a ajunge) medic.

4) Combinați cuvintele din cele două coloane și folosiți construcțiile în propoziții (fraze) :

factor

măsură

medicină

tratament

curativ

patogen

preventiv

profilactic

lifi

• „Tot organismul, nu numai sistemul nervos central și periferic influențează viața psihică.” (Constantin I. Parhon, endocrinolog român 1874--1969).

Terminologie :

aciditate, agresivitate, *anestezie*, *cură*, *factori patogeni*, *igienă*, *medicină curativă*, *medicină profilactică (preventivă)*, *nevroză gastrică*, *nocivitate*, *profilaxie*, *sensibilitate*, *ulcer*, *vaccin*.

Temă :

Comentați în scris proverbul *O minte sănătoasă într-un corp sănatos*.

STARE NORMALĂ ȘI STARE PATOLOGICĂ

Starea normală presupune nu numai absența bolii și a infirmității, ci și un echilibru, o armonie deplină a tuturor funcțiilor organismului, ceea ce înseamnă, implicit, nealterarea nici unui organ sau țesut.

Starea normală, de sănătate, poate fi însă alterată ca urmare a unor deficiențe și predispoziții moștenite, deci prin acțiunea unor factori interni, și, mai ales, prin acțiunea unor factori patogeni externi. Factorii externi care pot produce îmbolnăviri se pot grupa în:

- (A) germeni patogeni: virotici, bacterieni, parazitari etc.;
- (B) agenți mecanici, fizici, chimici: frigul, căldura, praful, gazele toxice, substanțele alimentare sau chiar, în anumite situații, medicamentele;
- (C) factori sociali: subalimentația, suprasolicitarea etc.

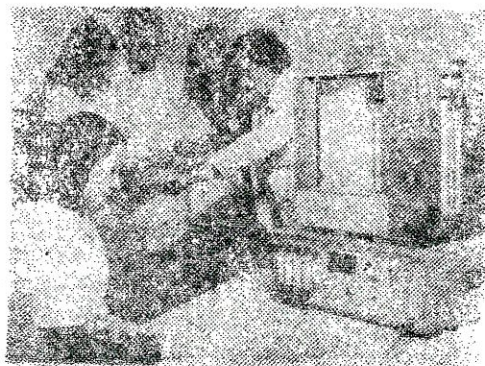
Sub acțiunea acestor factori, organismul trece din **starea normală** în cea **patologică**.

Un mare număr de maladii sunt cauzate de insuficiența și erorile răspunsurilor adaptative ale organismului la acțiunea agenților patogeni. Trebuie subliniat că limitele adaptabilității nu sunt aceleași la diferiți oameni.

Unele organisme pot să reziste la factori nocivi relativ puternici, iar altele se îmbolnăvesc chiar în urma unei acțiuni mai slabe a unor excitanți.

De îndată ce a intrat în starea de boală, organismul ia poziție de apărare, concentrându-și toate forțele pentru ca, în lupta pentru păstrarea sănătății, boala să fie învinsă. Ca orice fenomen biologic, și boala presupune punerea în mișcare a diverselor mecanisme homeostatice, mecanisme care încearcă să mențină integritatea funcțională atât a organului lezat, cât și a celor cu care este în corelație.

Între organul lezat și celelalte organe există în orice afecțiune o influență reciprocă continuă. Așadar, organismul reprezintă și în cursul bolii un tot unitar.

În general, în orice boală, organismul trece prin *trei faze*. În *prima fază*, boala este izolată și tulburările patologice sînt locale, fără consecințe funcționale manifeste. În *faza a doua*, pentru a menține integritatea funcției în care este implicat organul lezat, intră în acțiune o seamă de mecanisme de adaptare. În *faza a treia*, mecanismele de adaptare nu mai pot face față noilor condiții create în organism. Este faza de insuficiență funcțională. După cum se vede, în cursul îmbolnăvirii are loc o continuă alternare de adaptări și insuficiențe parțiale, care asigură un echilibru funcțional al întregului în raport cu noile condiții din organism. Acest echilibru dinamic caracterizează însuși procesul patologic.

În urma unui tratament corect și perseverent, bolnavul va redeveni un om sănătos și-și va da seama, o dată în plus, de valoarea inestimabilă a sănătății.

Răspundeți la întrebări:

- 1) Ce presupune starea normală a organismului?
- 2) Cînd se poate vorbi de stare patologică?
- 3) Care sînt factorii patogeni?
- 4) Care sînt fazele prin care trece organismul în cursul îmbolnăvirii?

Familii de cuvinte			
(a) adapta	(a) excita	parazit	virus
adaptabil	excitabil	(a) parazita	viral
adaptabilitate	excitabilitate	<u>parazita</u>	<u>virusologic</u>
<u>adaptativ</u>	excitant	<u>parazitoză</u>	<u>virusologie</u>
<u>neadaptat</u>	<u>excitație</u>	parazitolog	viroză
		parazitologie	<u>virotic</u>

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele subliniate din caseta de mai sus.

bacteri(o)- homeo- sub- supra	„bacterie” „asemănător” „sub”, „mai puțin” „peste”, „mai mult”	bacteriolog, bacteriologic homeostatic, homeostazie subalimentație, subdiviziune supraalimentație, supra-solicitare
toxi-/toxic(o)-	„otravă, toxină”	toxicogen, toxicologic, toxiinfecție
-static -stază	„care oprește” „oprire”	hemostatic, homeostatic hemostază, homeostază

Refinezi:

homeostază = homeostazie

Exercițiu: Cunoscând sensul elementelor **-static**, **-stază**, explicați ce înseamnă cuvintele: *bacteriostatic* — *bacteriostază*, *hemostatic* — *hemostază*.

-ian	<i>clinician, microbial</i>
-otie	<i>virotic, neurotic</i>

Exerciții: 1) După modelul din casetă, formați adjectivele de la cuvintele următoare și folosiți-le în propoziții: *acr, bacterie, craniu, diagnostic, tiroidă*.

2) Cu ajutorul aceluiași sufix, alcătuiți nume de ocupații (specialiști) de la cuvintele care denumesc domeniile menționate mai jos; formați propoziții/fraze cu aceste nume: *fizică, genetică, matematică, muzică, optică, tehnică*.

Cuvinte polisemantice

afecțiune	— În orice afecțiune există o legătură între organul lezat și celelalte organe. — Pentru părinții mei am o afecțiune deosebită. *
agent	— Agentii patogeni pot fi: mecanici, fizici, chimici, parazitari. — Am cerut niște lămuriri unui agent de circulație. *
tulburare	— Uneori echilibrul funcțional al organismului poate suferi tulburări . — În timpul experienței, am urmărit tulburarea lichidului din eprubetă.

Expresii și construcții

a face față	— Organismul trebuie să facă față unor solicitări multiple.
a intra în acțiune	— Când este nevoie, intră în acțiune mecanismele de adaptare ale organismului.
a lua poziție	— În fața agenților patogeni, organismul ia poziție de apărare.
a pune în mișcare	— În faza a doua a bolii, organismul pune în mișcare mecanismele homeostatice.
în raport cu	— Echilibrul funcțional se stabilește în raport cu noile condiții din organism.

Exercițiu: Alcătuiți propoziții (fraze) cu construcțiile:

	<i>în acțiune</i>
<i>a pune</i>	<i>în funcțiune</i>
	<i>în mișcare</i>

Sinonime și explicații

afecțiune = boală; dragoste	leziune = rană, plagă;
agent = germen; factor	alterare structurală
corelație = interdependență	maladie = boală
deficiență = scădere lipsă	manifest = clar, evident
deplin = total, complet	a menține = a păstra
eroare = greșală	predispoziție = aptitudine, inclina-
excitant = stimulent	nare; receptivitate
inestimabil = de mare preț, imens,	relativ = aproximativ, aproape
foarte mare	restabilire = refacere, însănătoșire
infirmitate = defect fizic	o seamă de = o serie de
integritate = calitatea de a fi	a solicita = a cere, a supune
întreg	unor eforturi
a învinge = a înfringe, a birui	toxic = otrăvitor
a leza = a răni	victorie = triumf, succes

Exercițiu: Înlocuiți cuvintele subliniate prin sinonimele lor:

Sănătatea omului are o valoare inestimabilă.

A suferit un accident în urma căruia a avut cîteva leziuni ușoare.

Cafeaua este un excitant al sistemului nervos.

În mediul înconjurător se găsesc substanțe toxice.

Antonime

alterat $\neq$ nealterat	izolat $\neq$ neizolat
a concentra $\neq$ a dispersa	lezat $\neq$ nelezat
dinamic $\neq$ static	parțial $\neq$ total
a excita $\neq$ a inhiba	

Exercițiu: Utilizați în propoziții (fraze) antonimele subliniate în casetă

*

Exprimarea timpului

(5) CÎND? (în viitor)

	<i>imediat / îndată.</i>	
Și-a revenit	imediat ce (de) îndată ce (de) cum	a început tratamentul.

S-a făcut bine	peste / după	două zile.
	după	operație.
	în urma	operației.
	după ce de cînd	a fost operat.
	după aceea / mai tîrziu / ulterior / pe urmă.	
S-a operat,	apoi / după aceea	s-a făcut bine.

Exercițiu: Înlocuiți cuvintele subliniate cu elementele de relație din casetă; observați că se poate schimba ordinea propozițiilor:

A urmat un tratament timp de două săptămîni; apoi s-a simțit mai bine.

A terminat lucrarea și după aceea s-a odihnit cîteva ore.

A absolvit facultată și mai tîrziu s-a specializat în boli interne.

A fost consultat; ulterior i s-a pus diagnosticul.

A început să facă puțină mișcare și imediat și-a recîștigat vîieciunea.

Model: 1) După ce a urmat un tratament de două săptămîni s-a simțit mai bine.

2) S-a simțit mai bine după ce a urmat un tratament de două săptămîni.

Exerciții: 1) Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele din seriile de mai jos:

afecțiune — tulburare — dereglare — alterare

agent — germen — factor

excitant — stimulent

plagă — leziune — rană

2) Alcătuiți propoziții (fraze) adăugînd cuvintelor *mecanism* și *agent* determinantele din dreapta:

mecanism	de adaptare	agent	chimic
	homeostatic		fizic
			patogen

3) Înlocuiți cuvintele subliniate prin propoziții care exprimă timpul, folosind verbele din coloana din dreapta:

Spre seară <u>i-a crescut</u> din nou temperatura.	<i>a se înscru</i>
După calmante <u>a adormit</u> imediat.	<i>a lua calmante</i>
Durerea <u>a încetat</u> imediat după injecție.	<i>a face o injecție</i>
În urma masajului <u>mușchii</u> s-au relaxat.	<i>a face masaj</i>

Știați că ...?

● Bolile provocate de agenții climatici afectează o treime din populația unor țări.

Terminologie :

alimentație, bacterie, craniu, eprubetă, gaze toxice, genetică, germeni patogeni, homeostazie, infecție, infirmitate, a inhiba, leziune, maladie, mecanism homeostatic, mîerlon, parazit, rană, solicitare, tiroidă, virus.

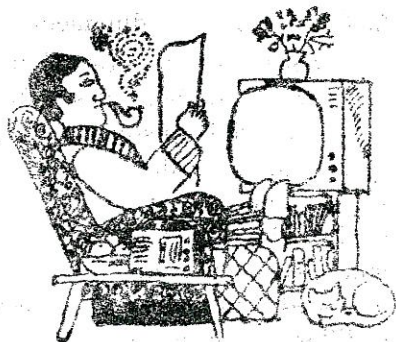
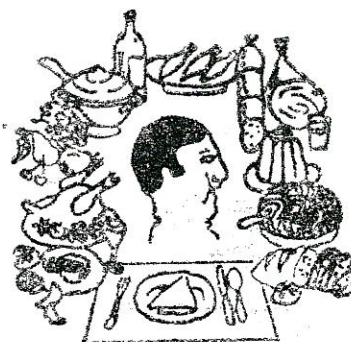
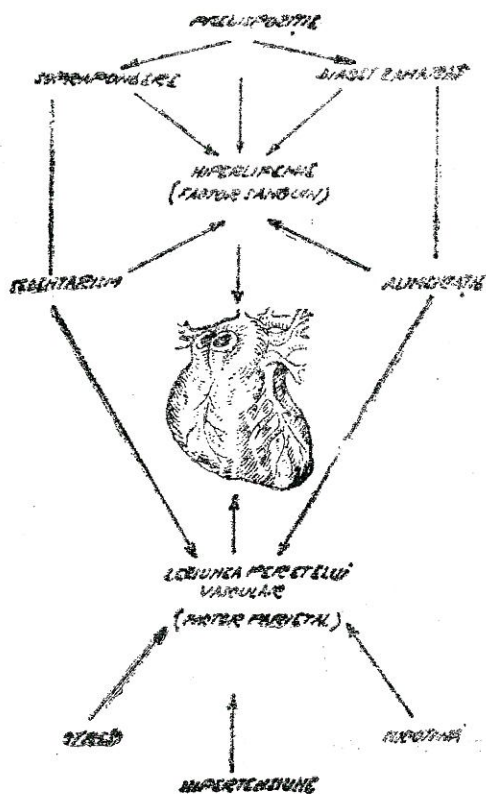
Temă :

Scrieți o compunere cu titlul: *Bolala cunoscută este pe jumătate vindecată.*

PRINCIPIILE UNEI VIEȚI RAȚIONALE

Energia fizică și spirituală, sănătatea umană se pot menține pînă la bătrînețe numai printr-o *organizare rațională a vieții*. O viață dezordonată facilitează acțiunea *factorilor de risc*, factori patogeni, prezenți în condițiile de muncă și de viață ale omului, capabili de a declanșa diferite boli. Printre factorii de risc se numără tabagismul, alcoolismul, dar, mai ales, cei trei „S” : supraalimentația — care duce la obezitate —, sedentarismul și surmenajul.

În condițiile vieții moderne, cînd mediul ambiant este poluat, organismul uman este supus la eforturi permanente de adaptare. Dacă factorii de

mediu (zgomotele, substanțele toxice din atmosferă etc.) solicită peste măsură organismul, ei devin *factori stresanți*, care, în primul lor, sînt tot factori de risc.

Obezitatea, cauzată mai ales de *supraalimentație*, se caracterizează prin depuneri excesive de grăsimi în țesuturi, fără a se rezuma însă numai la deformarea corpului. Obezitatea reprezintă un pericol pentru sănătate, determinînd apariția hipertensiunii arteriale și a unor boli grave de nutriție, ca ateroscleroza, diabetul zaharat etc. Trebuie să se ducă așadar, o luptă susținută, începînd chiar din copilărie, pentru combaterea acestor boli, în primul rînd printr-o *alimentație rațională*.

Sedentarismul, de pildă, predispune organismul la obezitate, la diabet, angină pectorală, hipertensiune și la multe alte boli, însoțite de numeroase suferințe uneori cu urmări tragice. În prevenirea și combaterea sedentarismului, se vrea avea în vedere că mișcarea rațională menține elasticitatea arterelor, asigură buna circulație a sîngelui, echilibrează schimburile nutritive și funcționalitatea sistemului nervos. Pe de altă parte, mișcarea întreține o stare generală de bună dispoziție și de vioiciune. Mișcarea în aer liber, alergarea, sportul, în general sînt, de altfel, cele mai eficace metode de

călire a organismului uman, adică de mărirea rezistenței acestuia la acțiunea factorilor agresivi din mediul înconjurător.

Surmenajul, rezultat al unui efort prelungit, înlesnește, de asemenea, instalarea unor boli adesea dificil de tratat, ca nevroza astenică, hipertensiunea arterială, disfuncțiile glandulare etc. Profilaxia trebuie să țină seama în primul rînd, de *necesitatea evitării suprasolicităților fizice și intelectuale*, precum și de necesitatea unui *program rațional de muncă*. Pentru menținerea echilibrului psihofizic și pentru prevenirea surmenajului, la fel de necesare sînt: respectarea orelor de somn (7—8 ore pe noapte), *utilizarea rațională a timpului liber* (distracții reconfortante, folosirea în scop recreativ a concediilor de odihnă etc.), evitarea abuzurilor (de alcool, de cafea, de tutun

precum și îmbinarea cât mai armonioasă a activităților intelectuale cu cele fizice.

În concluzie, *alimentația rațională, evitarea sedentarismului și a surmenajului, exercițiile fizice de călire a organismului* sînt *principii generale ale unei vieți raționale*.

Răspundeți la întrebări :

- 1) Ce sînt factorii de risc? Care sînt aceștia?
- 2) Ce este obezitatea? Ce boli poate genera?
- 3) Cum se combate sedentarismul?
- 4) În ce constă profilaxia surmenajului?
- 5) Care sînt principiile unei vieți raționale?

Familii de cuvinte

formă	arteră	corp
(a) forma	arterial	corporal
formare	arteriolă	corpulent
formal	arterită	corpulentă
(a) deforma		corpuscul
deformare		(a) încorpora
diform		
uniform		

Rețineți :

- a) *astenie* — *astenic*
diabet — *diabetic*
b) *piept* — *pectoral*
rațiune — *rațional*

c) **Adjectiv**
rezultat, -ă

Substantiv
rezultat (n.)

- d)
arteră + *scleroză* — *arterioscleroză*
aterom + *scleroză* — *ateroscleroză*
psihic + *fizic* — *psihofizic*

c) *scleroză* = *selero-* („tare, dur”) + *-oză*

Exerciții : 1) Completați spațiile libere cu derivate ale cuvîntului *formă* :

Am învățat recent despre ... compuşilor chimici.

Răspunsul său a fost ...

Această ştire a ... adevărul.

2) Folosiți în propoziții (fraze) adjectivele subliniate în familiile din casetă.

nevr(o)-
psih(o)-

„nerv”
 „psihic”

nevroză, *nevrotic*
psihofizic, *psihologie*

Exercițiu : Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele compuse din casetă:

-aj	<i>masaj, surmenaj</i>
-ifica	<i>a exemplifica, a simplifica</i>
-ism	<i>alcoolism, sedentarism, tabagism</i>
-oză	<i>nevroză, psihoză, silicoză, viroză</i>

Rețineți :

- a) *calciu* --- *calcifica* *clasă* --- *clasifica*
 valoare --- *valorifica* *identie* --- *identifica*
 b) *tabac* --- *tabagism*
 tabagic

dis-	<i>disfuncție; discontinuu; discordanță, dispariție</i>
------	---

pre-...-a	<i>a prescurta</i>
pre-...-i	<i>a prelungi</i>

Exercițiu : Formați verbe de la cuvintele următoare și folosiți-le în propoziții (fraze): *clar, fals, intens, os.*

Cuvinte polisemantice

călire	— Sportul contribuie la călire organismului. — Prin călire, adică prin încălzire la o temperatură înaltă, urmată de o răcire bruscă, oțelul își mărește rezistența.
a suporta	— Bolnavul a suportat bine operația. — Nu pot suporta deformarea adevărului.
a susține	— Trebuie să ducem o luptă susținută împotriva obezității. — A susținut o teorie nouă în domeniul geneticii. — Mîine voi avea de susținut un examen greu. — L-am susținut cînd a avut nevoie de ajutorul meu.

Expresii și construcții

a fi capabil de	— Un organism surmenat nu e capabil de efort îndelungat.
a ține seama de	— Un om rațional trebuie să țină seama de cerințele unei vieți echilibrate, pentru propria-i sănătate.
cauzat de a contribui la	— Se cunosc multe boli cauzate de factori stresanți. — Sedentarismul și surmenajul pot contribui la declanșarea unor boli grave.

Exercițiu: Înlocuiți infinitivul subliniat prin conjunctiv și substantiv; folosiți construcțiile în propoziții (frăze):

a fi capabil { de a lupta
de a se apăra
de a face efort

Model:

a fi capabil { de a lupta
să lupte
de luptă

Sinonime și explicații

alterare = degradare	reconfortant = care reface, în-
bună dispoziție = veselie	tăritor
cauzat = determinat, provocat	a se rezuma(la) = a se limita(la)
a (se) căli = a (se) fortifica, a	risc = pericol
(se) întări	suferință = durere, boală
a combate = a lupta contra	a suporta = a îndura, a răbda,
a declanșa = a provoca subit	a tolera, a rezista (la)
a facilita = a ușura	a susține = a afirma, a sprijini
a fi capabil de = a fi în stare	susținut = constant, stăruitor
rațional = cu judecată, cu mă-	a ține seama = a avea în vedere
sură	urmare = consecință

Exercițiu: Înlocuiți cuvintele subliniate prin sinonimele lor:

Factorii de risc facilitează declanșarea unor boli.

În urma tratamentului suferințele au încetat.

Obezitatea, determinând apariția hipertensiunii arteriale, reprezintă un pericol pentru sănătate.

Antonime

(bună) dispoziție ≠ indispoziție	rațional ≠ irațional, nerațional
a facilita ≠ a îngreuna	recent ≠ vechi
periculos ≠ nepericulos	seriozitate ≠ neseriozitate

Exercițiu: Înlocuiți cuvintele subliniate cu o linie prin antonimele lor și pe cele subliniate cu două linii prin forme negative:

Am citit un articol recent despre ateroscleroză.

Viața rațională favorizează sănătatea.

La solicitările noastre răspunsul său a fost negativ.

Pentru seriozitate orice tînăr poate fi apreciat.

Model: N-am citit nici un articol vechi despre ateroscleroză.

Exprimarea locului
UNDE? DE UNDE? PÎNĂ UNDE? ÎNCOTRO?

Am așezat tabloul	deasupra	mesei.
Toți au rămas	în fața în stînga în dreptul în centrul	holului.

Exercițiu: Alcătuiți propoziții (frazе) folosind următoarele cuvinte și construcții: *în interiorul, în exteriorul, dedesubtul, dinaintea, în dreapta, de-a lungul, în josul, în spatele.*

Va merge	(acolo) unde oriunde pînă unde încotro oriîncotro	va fi nevoie.
Va reveni curînd	de unde	a plecat.

Exercițiu: Schimbați ordinea propozițiilor:

Unde e nevoie de tine, / *acolo* ești folositor.

Acolo să mergeți, / **unde** vă recomandă doctorul.

De unde a fost plecat, / s-a întors recent.

Oriunde mergi, / întâlnești oameni harnici.

Exerciții: 1) Completați spațiile libere cu derivate ale cuvîntului *corp*:

Un corp foarte mic poartă numele de ...

Un om obez este și ..., dar nu întotdeauna ... este semnul obezității.

Greutatea ... a celor obezi depășește limitele normale.

Pentru menținerea sănătății este necesară o strictă igienă ...

Substanțele nutritive sînt ... în protoplasma celulară.

2) Formați cuvinte cu sufixele din dreapta și folosiți-le în propoziții (frazе):

alcool, calciu, a gara,

a surmena, tabac

-aj

-ifica

-ism

3) Completați spațiile libere cu propoziții care exprimă locul:

... Bolnavii sînt tratați ...

Clinicile se găsesc, de regulă, ...
Nu poți studia ...
M-am întors ...

- Marele Hipocrate, părintele medicinei, lasă drept moștenire urmașilor săi patru „medicamente” de bază : apa, aerul, mișcarea și cumpătarea.
- „Să te odihnești de muncă, prin muncă.” (George Enescu, compozitor violonist, dirijor și pianist român, 1891—1955)
- „Mersul pe jos mă înviorează și mă inspiră. Numai când corpul mi se pune în mișcare începe să mi se miște și mintea.” (Jean-Jacques Rousseau, gânditor și scriitor francez, 1712—1778)

Știați că ... ?

- O cantitate de 5—6 mg de nicotină este suficientă pentru a produce moartea unui om.
- După consumul a două cești de cafea, în curs de 2—3 ore conținutul acizilor grași din organism sporește cu peste 60%.
- Bolile cronice pulmonare și cancerul sînt de 20--40 de ori mai frecvente la fumători; ciroza hepatică se înregistrează aproape exclusiv la alcoolici; bolile de inimă sînt mai frecvente la fumători, ca și la cei expuși la stres puternic și repetat.

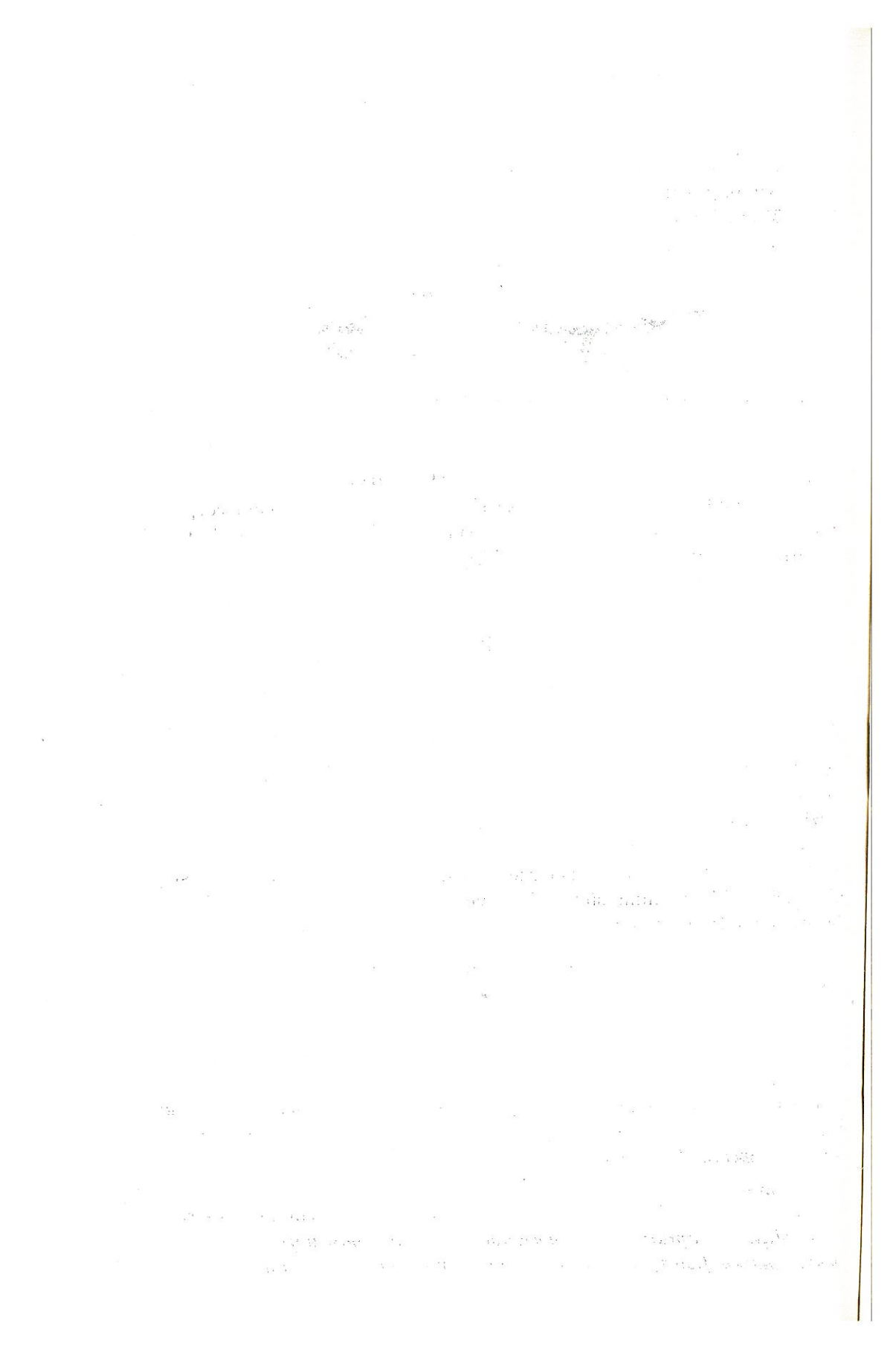

Terminologie :

alcoolism, alterare, *anghină pectorală*, arteră, *astenie*, *aterom*, călire, *diabet*, elasticitate, factori de risc, masaj, *obezitate*, *poluare*, *psihoză*, *scleroză*, *silicoză*, stres, *surmenaj*, tabagism.

Temă :

Scrieți o compunere în care să folosiți următoarele cuvinte și construcții :
în condiții de suprasolicitare, nocivitate, solicitare musculară, solicitare nervoasă, muncă fizică, muncă intelectuală, intensitate a efortului.

DIAGNOSTICUL

A pune un diagnostic nu este, de cele mai multe ori, un lucru ușor. Dacă diagnosticul poate fi stabilit uneori de la prima vedere, pe baza simțului clinic, deseori el cere o examinare prelungită și complicată, punând la încercare ingeniozitatea și pregătirea clinicienilor.

În stabilirea unui diagnostic trebuie să se țină seama de succesiunea obligatorie a următoarelor etape:

1. **Etapa de anamneză** (explorare indirectă) constă în investigația clinică prin care medicul cunoaște, din relatările bolnavului, suferințele, tulburările psihice, precum și istoricul bolii. Anamneza cuprinde toate informațiile pe care le dă bolnavul în legătură cu începutul, cauzele și evoluția bolii sale. În cadrul anamnezei se obțin în primul rând informații de ordin subiectiv (simptome). Anamneza oferă date privind debutul bolilor cronice, stadiile de dezvoltare a unei boli, având rol important în stabilirea diagnosticului.

2. Etapa examenului obiectiv (fizic) este etapa în care medicul examinează atent bolnavul. După un examen general, de ansamblu, care are în vedere tipul constituțional, conformația capului, a toracelui, diferitele reliefuluri ale suprafeței corpului etc., are loc *examenul obiectiv detaliat*. Acesta din urmă se realizează cu ajutorul următoarelor metode de exploatare semiologică :

a. *inspecția* : medicul va observa cu atenție toate modificările obiective prezente prin care se pot exterioriza unele boli la nivelul diferitelor regiuni ;

b. *palparea* : metodă care se bazează pe informațiile obținute cu ajutorul simțului tactil. Prin palpare se oferă posibilitatea de a percepe, a aprecia, a distinge proprietățile fizice ale pielii (temperatură, umiditate etc.), ale mușchilor, oaselor, articulațiilor, precum și ale diferitelor organe ;

c. *percuția* : metodă de investigare care constă în a lovi ritmic cu degetele suprafața corpului, pentru a obține sunete cu ajutorul cărora medicul evaluează starea fizică a locului percutat ;

d. *auscultația* : observarea fenomenelor acustice produse de organele interne, în special de aparatul respirator și cardiovascular ; auscultația se face direct, cu ajutorul urechii, sau indirect, cu ajutorul stetoscopului (mono- sau binauricular).

3. Etapa examenelor paraclinice constă în examene radiologice, radioscopice, de laborator, care completează, precizează și uneori corectează diagnosticul stabilit prin metodele de investigație clinică. Orice examen medical complet presupune și măsurarea temperaturii corpului (termometrie).

În urma examinării atente, în condițiile respectării succesiunii celor trei etape, datele obținute trebuie astfel asociate și analizate, încât concluziile să ducă la stabilirea unui diagnostic exact.

În zilele noastre, diagnosticianul este ajutat de o bogată aparatură modernă ; cu toate acestea, factorul esențial în stabilirea diagnosticului îl reprezintă medicul cu măiestria pe care și-a însușit-o printr-o pregătire temeinică, experiență bogată, logică perfectă și, desigur, și printr-o vastă cultură medicală.

Răspundeți la întrebări :

- 1) Care sînt etapele obligatorii în stabilirea unui diagnostic ?
- 2) În ce constă anamneza ?
- 3) Care sînt metodele utilizate în examenul fizic ?
- 4) Ce știți despre examenele paraclinice ?

Familii de cuvinte

simț	clinic	diagnostic	experiment
(a) simți	clinică	diagnostician	(a) experimenta
(a) consimți	clinician	(a) diagnostica	experimental
(a) resimți	paraclinic	diagnosticare	experimentat
(a) presimți	policlinică		experimentator
	preclinic		neexperimentat

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele subliniate din casetă.

Rețineți:

a) *constituție* — *constituțional*
ureche — *auricular*

b) **Adjective** **Substantive**
acustic, -ă — *acustică*
logic, -ă — *logică*

c) *auscultație* — *a(u)scultare*

bi-	„doi”, „de două ori”	<i>biauricular</i> , <i>bianual</i>
mono-	„unu”	<i>monauricular</i> , <i>monocular</i>
para-	„pe lângă”	<i>paraclinic</i>
termo-	„căldură”	<i>termometru</i> , <i>termodinamică</i>
uni-	„unu”	<i>unicelular</i>
-metrie	„măsurare”, „măsură”	<i>biometrie</i> , <i>termometrie</i>
-metru	„(instrument) de măsură”	<i>biometru</i> , <i>termometru</i>
-scop	„(aparat) care examinează”	<i>stetoscop</i> , <i>microscop</i>
-scopie	„observare, examinare”	<i>stetoscopie</i> , <i>radioscopie</i>

Rețineți: *stetoscop* = *steto-* („picpt”) + *-scop*

Exercițiu: Completați tabelul de mai jos:

Organ	Instrument de examinare	Examinare
<i>inimă</i>		<i>cardioscopie</i>
.....	<i>laringoscop</i>	
<i>ochi</i>		<i>oftalmoscopie</i>

Cuvinte polisemantice

cultură	— Cercetările biologice de laborator folosesc frecvent cultura bacteriilor. — Cîmpiile sînt favorabile culturii cerealelor. — Medicul trebuie să aibă o vastă cultură medicală.
a percepe	* — Prin auscultație, medicul percepe fenomenele acustice din interiorul corpului uman. — Pentru posesorii de autoturisme se percepe o taxă anuală.

Expresii și construcții

de ansamblu	— După un examen general, de ansamblu , are loc examenul obiectiv detaliat.
în cadrul	— În cadrul facultăților de medicină funcționează numeroase laboratoare.
la nivelul	— La nivelul intestinului subțire se termină digestia chimică a alimentelor.
de ordin	— În cadrul anamnezei obținem informații de ordin subiectiv.
(de) la prima vedere	— Pe baza unor semne evidente, se poate pune diagnosticul la prima vedere .
în vederea	— Temperatura corpului trebuie controlată în vederea stabilirii unui diagnostic cît mai corect.
a pune la încercare	— Bolile cu etiologie necunoscută pun la încercare ingeniozitatea clinicienilor.

Exercițiu: Selectați din tabelul de mai sus expresiile care se folosesc cu cazul genitiv și folosiți-le în propoziții (fraze):

Sinonime și explicații

acustic = sonor	măiestrie = talent, pricepere
de ansamblu = general, unitar	a percepe = a înregistra prin simțuri; a încasa
debut = început	a pune la încercare = a verifica
detaliat = amănunțit	relatare = povestire, expunere
a evalua = a aprecia	stadiu = etapă, fază
examinare = consultație	succesiune = înșiruire
explorate = investigare,	temeinic = profund, solid
cercetare	vast = mare, întins
ingeniozitate = pricepere,	în vederea = cu scopul
iscusință	
inspecție = examinare, control	

Exercițiu: Înlocuiți cuvintele subliniate prin sinonimele lor:

Cunoștințele lui au fost apreciate just.

Investigarea cavității toracice se face cu ajutorul stetoscopului.

Profesorul a expus amănunțit capitolul despre aparatul digestiv.

Prietenul meu a avut, în calitate de medic, un început promițător.

Antonime

complicat $\neq$ simplu detaliat $\neq$ sumar obligatoriu $\neq$ facultativ	ritmic $\neq$ aritmic subiectiv $\neq$ obiectiv temeinic $\neq$ superficial
---	---

Exercițiu: Înlocuiți cuvintele subliniate prin antonimele lor și faceți modificările necesare:

Cind pulsul este ritmic circulația arterială este normală.

O consultație detaliată facilitează diagnosticarea exactă.

Prezența la unele cursuri este facultativă.

Dacă te pregătești temeinic poți obține rezultate bune.

*

Exprimarea comparației

Faringita este o inflamație	—			asemenea	laringitei.
Faringita este o boală	la fel tot	atât așa	de	gravă	ea (și) laringita.

Miocardita este o boală mai gravă	ea decît	(este)	faringita.
-----------------------------------	-------------	--------	------------

Miocardita este cea mai gravă boală	dintre	bolile inflamatorii.
	din	grupul bolilor inflamatorii.

Exercițiu: Transformați cuvintele subliniate în propoziții:

Examenul fizic este mai concludent decît anamneza.

Anatomia nu este mai grea decît fizica.

O boală tratată la timp se vindecă mai repede decît una netratată.

Un nevrotic se plînge mai des de palpitații decît un cardiac.

Ascultația indirectă (cu stetoscopul) permite localizarea cu mai multă precizie a unor fenomene acustice decît cea directă.

Diagnosticarea exactă este mai dificilă	decît de cum	se crede.
Știința medicală a evoluat mult	față de cum	era acum un secol.
Știe mai multe lucruri	decît față de cît	știa anul trecut.

Exercițiu : Înlocuiți cuvintele subliniate prin : *decît, de cum, față de cum, față de cît*, transformînd propozițiile în fraze, acolo unde se poate :

Biomatematica este o disciplină mai nouă ca fizica.

Gîndește mai profund ca înainte.

Febra este mai ridicată în infecții ca în alte boli.

După tratament, în foaia de observație a bolnavului au apărut alte date în comparație cu cele de săptămîna trecută.

S-a îmbrăcat gros,	ca și cînd ca și cum	ar fi	iarnă.
	(de) pareă	este/ar fi	

Progresia

Cu cît	este mai complicată boala,	cu atît	este mai greu de diagnosticat.
Pe cît	este de ingenios,	pe atît	este de temeinic.

Exerciții : 1) Alegeți adjective potrivite pentru substantivele din coloana din stînga ; folosiți structurile obținute în propoziții (fraze) :

aparatură	acustic
examen	clinic
fenomen	intern
investigare	modern
organ	radiologic

2) Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele de mai jos, cu valoare substantivală și adjectivală: *acustic*, -ă; *terapeutic*, -ă; *logic*, -ă.

3) Folosiți în propoziții (fraze) verbele corespunzătoare substantivelor: *diagnostic*, *investigație*, *palpare*, *percepție*.

4) Construiți exemple după modelul:

propoziție -	ca și cum ca și când de parcă	+ propoziție
--------------	-------------------------------------	--------------

● „Cine se pricepe să pună un diagnostic just știe să și vindece.” (Vechi aforism medical)

● „Nu pe baza unui singur semn, ci din contextul lor se obține un diagnostic.” (Hipocrate, medic grec, supranumit „părintele medicinei”, c. 460–375 î.e.n.)

Știați că ...?

● Termometrul a fost descoperit de către Galileo Galilei.

● Primul stetoscop a fost creat în 1819 de clinicianul francez René Laennec, care este și fondatorul metodei auscultației.

● În domeniul medical, prognozele de dezvoltare prevăd o introducere pe scară largă a calculatoarelor, care vor putea oferi, în deceniile următoare, diagnostice medicale sigure și vor indica tratamentul optim.

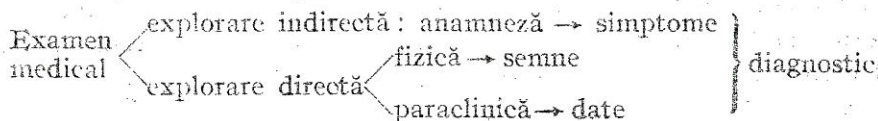

Terminologie:

anamneză, auscultație, etiologie, inspecție, miocard, palpare, palpitație, percucie, radioscopie, semiologie, semn, senzație, simptom, simț clinic, simț tactil, termodinamică, tip constituțional.

Temă:

Comentați într-o compunere următoarea schemă:

LECȚIA 10

MIJLOACE DE TRATAMENT

Prin **tratament** se înțelege ansamblul de mijloace igienice, dietetice, medicamentoase, climatice, speciale (tratamentul pe bază de radiații, tratamentul chirurgical) care se folosesc în scopul prevenirii, ameliorării sau vindecării unei boli.

Ramura medicinei care are ca obiect îngrijirea și vindecarea bolilor, administrarea corectă a medicamentelor și folosirea diferitelor mijloace și metode de tratament se numește *terapie* sau *terapeutică*. Cu alte cuvinte, terapeutică este *știința vindecării bolilor*.

Există diferite moduri de a descrie tratamentul: după scop, după natura sa, după durată, după locul de aplicare etc.

A. **Tratamentul** este adecvat de către medic scopului urmărit și diferă după cum agentul patogen este identificat sau neidentificat.

1. **Tratamentul etiologic** utilizează mijloace sau medicamente care acționează asupra agenților cauzali ai bolii. De exemplu, dacă agenții cauzali sînt microbi, virusuri, bacterii patogene care au provocat o boală infecțioasă, se administrează antibiotice.

2. În lipsa unui tratament etiologic se folosește **tratamentul fiziopatogenetic**. Acesta vizează folosirea de mijloace sau medicamente care influențează mecanismele de producere a bolii. De exemplu, salicilatul de sodiu acționează în reumatismul poliarticular acut.

3. Dacă se urmărește suprimarea sau atenuarea simptomelor sau semnelor bolii, se aplică un **tratament simptomatic**. Astfel, analgezicele (de exemplu algocalminul) sînt prescrise pentru calmarea durerilor, antipireticele, pentru scăderea febrei etc.

4. Cînd prin tratament nu se poate obține decît ameliorarea bolii sau înlăturarea temporară a simptomelor, dar, neeliminîndu-se cauza, boala nu se vindecă, tratamentul este un **tratament paliativ**. Medicamentele care scriesec unor astfel de tratamente se numesc și ele *paliative*. Astfel sînt unele analgezice pe bază de morfină în boala canceroasă sau în alte boli care au printre simptome dureri organice.

5. Dacă boala a fost generată de absența din organism a unor substanțe, se instituie un **tratament substitutiv**, medicamentele înlocuind substanțele insuficiente (enzime, hormoni).

B. După natura remediilor folosite în lupta cu bolile, există terapii diferite, aplicate izolat sau combinat, în funcție de boală, unele avînd *rol adjuvant*, de susținere a tratamentului principal, care este *tratamentul de fond*.

1. Cea mai importantă este **farmacoterapia**, care constă în administrarea de medicamente — produse naturale sau de sinteză.

2. **Regimul igienico-dietetic** (modul de viață și alimentația), fără să fie suficient, este important în orice tratament, putînd să influențeze favorabil evoluția bolii.

3. **Fizioterapie** (tratamentul cu agenți fizici) are rol recuperator (de exemplu în unele afecțiuni reumatismale, pulmonare etc.).

4. **Psihoterapie** este un adjuvant prețios al terapiei cu medicamente, influențînd-o pozitiv și uneori restrîngînd chiar tratamentul medicamentos.

În afară de acestea, există și **mișloace speciale de tratament**. Astfel este tratamentul pe bază de radiații: *röntgenterapie*.

Tot ca mijloc special de tratament este cunoscută și **chirurgia**, care vindecă bolile prin intervenții chirurgicale.

Răspundeți la întrebări :

- 1) Ce este terapeutică?
- 2) Care este diferența dintre tratamentul etiologic și cel substitutiv?
- 3) În ce constă tratamentul simptomatic?
- 4) Ce tratamente cu rol adjuvant cunoașteți?
- 5) Ce boli pot fi vindecate prin tratament chirurgical?

Familii de cuvinte

(a) trata	(a) ameliora	remediu	dietă
tratabil	ameliorabil	(a) remedia	dietetic
tratament	ameliorant	remediere	dietetician
tratare	ameliorator	remediabil	<u>nedietetic</u>
<u>netratabil</u>	<u>neameliorat</u>	<u>iremediabil</u>	

Exercițiu : Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele subliniate și antonimele lor din familiile prezentate.

Rețineți : a) *röntgen* = *roentgen* b) *algie* = *algie*

c) *chirurgie* — *chirurgical*
plămîn = *pulmon* — *pulmonar*

d) **Adjective** **Substantive**

medicamente analgezice — *analgezice*

„ *calmante* — *calmante*

„ *antipiretice* — *antipiretice*

„ *paliative* — *paliative*

e) *fizio-* + *pato-* + *genetic* — *fiziopatogenetic*

igienă + *dietetic* — *igieno-dietetic*

röntgen + *terapie* — *röntgenterapie*

Exercițiu : Explicați cuvintele compuse de mai sus, analizând sensul elementelor componente.

anti- farmac(o)- multi- pluri- poli-	„contra, împotriva” „medicament” } „mai mult”	<i>antialgic, antibiotic</i> <i>farmacoterapie, farmacie</i> <i>multilateral, multimilenar</i> <i>pluricelular, pluriglandular</i> <i>poliarticular, policlinică</i>
--	---	--

Exercițiu : Explicați cum s-au format și ce înseamnă următoarele cuvinte: *multicolor, multiseclar, multivitaminizat; poliatomic, policelular, polinuclear, politehnică, polivitamină; pluricelular, pluridimensional.*

-atic	<i>climatic, simptomatic</i>
-------	------------------------------

Exercițiu : Formați adjective de la următoarele substantive și adjective, pe baza modelelor indicate ; folosiți în propoziții (fraze) adjectivele obținute :

a) *singur* — *singuratic*

b) *limfă* — *limfatic*

c) *moale* — *molatic*

nebun —

problemă —

subțire —

ușor —

schemă —

reumă —

Cuvinte polisemantice

ansamblu	— Prin tratament se înțelege un ansamblu de mijloace care se folosesc în scop profilactic sau curativ. — Săptămîna viitoare va da un concert ansamblul de muzică ușoară al Casei Studenților.
----------	--

*

mijloc

- Unele anomalii congenitale se pot corecta prin **mijloace** chirurgicale.
- În anotimpul umed bolnavii de lumbago se plîng deseori de dureri de mijloc.
- În **mijlocul** pieței a fost ridicat un monument.
- Semestrul al II-lea începe la **mijlocul** lunii februarie.
- Avionul este un **mijloc** rapid de transport.
- Facultatea dispune de **mijloace** materiale pentru o bună dotare a laboratorului.

*

a urmări

- Tratamentul **urmărește** ameliorarea stării bolnavului.
- Studenții îl **urmăresc** cu atenție pe chirurg în timp ce operează.
- Mama își **urmărește** copilul pînă la școală, ca să vadă cum se comportă.

*

a viza

- Tratamentul simptomatic **vizează** suprimarea simptomelor sau a semnelor bolii.
- Pașapoartele **se vizează** la direcția de pașapoarte.

Expresii și construcții

a avea ca obiect a lua măsuri	— Terapeutică are ca obiect studierea mijloacelor și a metodelor de tratare a bolilor. — Pentru a preveni îmbolnăvirile se iau măsuri profilactice.
de fond de sinteză	— Există un tratament de fond , principal, și unul adjuvant, de susținere. — Medicamentele de sinteză , spre deosebire de cele naturale, sînt preparate pe cale chimică.
a duce la	— Tratamentul paliativ duce la ameliorarea bolii.

Exercițiu: Folosiți în propoziții sau fraze următoarele cuvinte sau construcții sinonime:

a avea ca obiect, a avea drept obiect, a se ocupa cu, a studia, obiectul (+ G + este).

Sinonime și explicații

(a) <i>adecea</i> = a potrivi	<i>mijloc</i> = procedeu, metodă;
<i>adjuvant</i> = secundar, care ajută	centru; șale; jumătate; (pl.)
<i>a administra</i> = a da (un medicament)	banii sau bunuri materiale utile
(a) <i>ameliora</i> = a îmbunătăți	<i>mod</i> = fel
<i>analgezic</i> = care înlătură durerea	<i>prețios</i> = valoros, important
<i>ansamblu</i> = <u>totalitate</u> ; trupă, formație muzicală	<i>radiație</i> = rază
<i>antipiretic</i> = care scade febra, antitermic, febrifug	(a) <i>recupera</i> = a recîștiga, a redobîndi
(a) <i>atenua</i> = a reduce, a diminua	<i>remediu</i> = mijloc (de îndreptare a unei situații); medicament
<i>intervenție chirurgicală</i> = operație	(a) <i>restrînge</i> = a reduce, a micșora
	(a) <i>suprima</i> = a înlătura, a elimina

Exercițiu: Folosiți în propoziții sau fraze sinonimele cuvintelor subliniate din casetă.

Antonime

<i>adjuvant</i> ≠ principal	<i>favorabil</i> ≠ nefavorabil
<i>ameliorare</i> ≠ agravare	<i>identificat</i> ≠ neidentificat
<i>a atenua</i> ≠ a intensifica, a augmenta	<i>igienic</i> ≠ neigienic
<i>combinat</i> ≠ simplu; necombinat	<i>natural</i> ≠ de sinteză
	<i>a restrînge</i> ≠ a lărgi

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele: *adjuvant*, *ameliorare*, *a atenua*, *a restrînge* și antonimele lor.

*

Construcții relative și corelative

ACELA/CEL...CARE			
Caut pe	<i>acela unul cineva carcva</i>	<i>căruia care care de la care</i>	i-am dat cartea. să-mi explice lecția. să-mi facă o injecție. să împrumut o carte de anatomie.
Pe <i>acela</i> îl caut		<i>căruia</i>	i-am dat cartea.

CEVA ... CARE

Vreau să cumpăr	<i>ceva</i>	care ee cu care	calmează durerea de măsele. scade febra. să curăț costumul.
-----------------	-------------	--------------------------------	---

(ATUNCI) ... CÎND

S-a îmbolnăvit	<i>atunci</i>	cînd	a fost la munte.
	<i>în timpul</i>	cînd în care	
	<i>cîndva odată</i>	cînd	era foarte mic.
<i>Atunci</i>	s-a îmbolnăvit,	cînd	a fost la munte.

(ACOLO...) UNDE

N-a mai fost	<i>acolo</i>	unde	a copilărit.
N-a mai revăzut	<i>locul locurile</i>	unde în care	
N-a mai fost	<i>undeva</i>	unde	să fie atîta aglomerație.
<i>Acolo</i>	n-a mai fost,	unde	a copilărit.

(ASA...) CUM

A reacționat	<i>așa</i>	cum	nu se aștepta nimeni.
Știe exact	<i>modul maniera felul</i>	cum în care	să aplice un tratament.
<i>Așa</i>	a reacționat,	cum	nu se aștepta nimeni.

(FAPTUL) CĂ...

Este important	<i>faptul</i>	că	învață.
----------------	---------------	-----------	---------

Exercițiu : Completați spațiile libere cu propoziții sau cuvinte potrivite :
 Profesorul care ... mi-a explicat cîteva probleme practice referitoare
 la modul ... se administrează insulina.

Odată, ..., am fost internat, am avut ocazia să apreciez felul uman ...
medicii îi tratează pe bolnavi.

În locul ... a fost operat i-a rămas o cicatrice.

În timpul ... a avut febră bolnavul a delirat.

Exerciții: 1) Formați propoziții (fraze) cu cuvintele din coloane:

a)	<i>a aplica</i> <i>a efectua</i> <i>a folosi</i> <i>a indica</i> <i>a lua</i> <i>a prescrie</i> <i>a recomanda</i>	intervenție îngrijire măsuri metode mijloace tratament	<i>cu antibiotice</i> <i>chirurgical</i> <i>igieno-dietetic</i> <i>local</i> <i>medical</i> <i>medicamentos</i> <i>preventiv</i> <i>special</i> <i>substitutiv</i>
b)	Tratament	<i>antiinfecțios</i> <i>curativ</i> <i>etiologic</i> <i>fiziopatogenic</i> <i>de fond</i> <i>igieno-dietetic</i> <i>paliativ</i> <i>profilactic</i> <i>substitutiv</i>	<i>a se adresa</i> <i>a avea rolul</i> <i>a avea ca obiectiv</i> <i>a avea în vedere</i> <i>a se baza pe</i> <i>a consta în</i> <i>a urmări</i> <i>a viza</i>

2) Construiți fraze cu structurile: *nimeni care, cândva când, locul unde, cumva cum, unul care, aceea care.*

Știați că...?

● Medicina populară de pretutindeni, deci și din țara noastră, are o bogată și străveche bază terapeutică empirică, ce recurge la valorificarea vegetalelor (fitoterapie), produselor de origine animală (opoterapie) și, în mai mică măsură, a produselor chimice de sinteză

Terminologie:

algie, algocalmii, analgezic, antipiretic, chirurgie, cicatrice, a delira, enzimă, farmacoterapie, insulină, migrenă, morfină, lumbago, radiație, röntgen, terapie, tratament adjuvant / ~ de fond / ~ chirurgical / ~ etiologic / ~ fiziopatogenetic / ~ paliativ / ~ simptomatic / ~ substitutiv.

Temă:

Descrieți, într-o compunere, tratamentul (medicamentos, igienodietetic etc.) urmat în timpul unei boli.

LECȚIA 11

MEDICAMENTELE

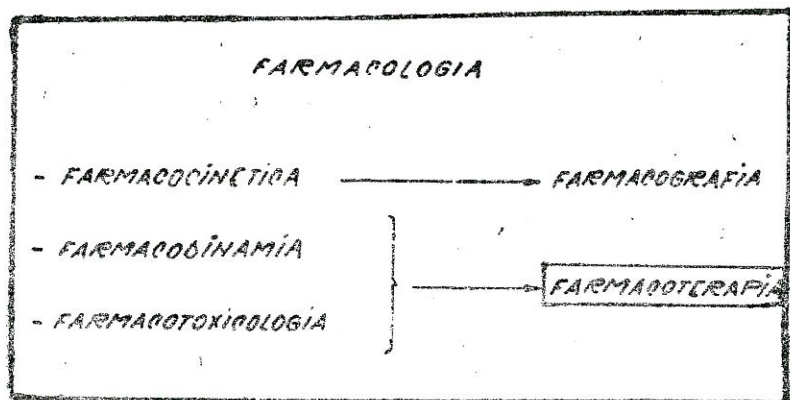
Tratamentul cu medicamente sau **farmacoterapia** este unul dintre principalele mijloace de luptă împotriva bolilor.

În secolul nostru s-au descoperit o mulțime de substanțe chimice cu acțiune medicamentoasă, dezvoltându-se astfel **chimioterapia**, adică tratarea bolilor cu ajutorul substanțelor chimice. Datorită acestui fel de tratament, noțiunea de *chimioterapie* și-a lărgit sfera, devenind aproape egală cu *tratamentele medicamentoase* sau *farmacoterapie*.

Printre cele mai importante *medicamente chimioterapice* se numără *sulfamidele* și *antibioticele*, a căror descoperire și producere prin sinteză a fost una dintre marile realizări ale medicinei din secolul nostru. Acestei realizări i se datorează succesul obținut în tratamentul unor boli considerate altădată grave, cum sînt: bronhopneumonia, abcesul pulmonar, malarie, tifosul și chiar tuberculoza.

Un progres real în tratamentul cu medicamente s-a obținut prin izolarea în laborator și prin reproducerea la scară industrială a *hormonilor* și a *vitaminelor*.

Descoperirea unor noi medicamente din seria antibioticelor, din ce în ce mai active și cu toxicitate tot mai redusă pentru organism, a dus la dispariția unor boli, la scăderea gravității altora. Chiar și lupta împotriva cancerului a înregistrat succese prin descoperirea și folosirea *medicamentelor citostatice*.

S-a ajuns astăzi ca numărul medicamentelor existente să fie de ordinul zecilor de mii. Medicului îi revine în exclusivitate sarcina indicării unui tratament corect, particularizat în funcție de bolnav, a stabilirii dozei optime, a supravegherii tratamentului, deoarece administrarea medicamentelor comportă unele riscuri.

Deși medicamentele și dozarea lor se testează de regulă pe un număr mare de pacienți, se întâmplă uneori ca organismul să manifeste, la administrarea lor, diferite *reacții adverse* în sfera digestivă (greață, vărsături), în sfera sistemului nervos și a organelor de simț (amețeli, somnolență, reducerea acuității vizuale, auditive etc.), în sfera aparatului cardiovascular (palpitații, aritmii), respirator (sufocări) etc.

În unele cazuri apare *intoleranța medicamentoasă*, adică incapacitatea organismului de a suporta anumite medicamente în doze care nu produc, în mod normal, reacții nedrepte. Aceasta se manifestă prin urticarie, dureri de cap, tulburări digestive.

Unele medicamente pot produce sensibilizarea organismului, administrarea lor fiind urmată de *reacții alergice*. Aceste fenomene sînt consecința apariției în organism a unor anticorpi specifici care reacționează cu medicamentele, devenite antigene incomplete. Printre medicamentele care pot provoca alergii se numără: sulfamidele, penicilina, streptomicina, piramidonul.

Folosirea incorectă, abuzivă, a medicamentelor poate duce la un fenomen neplăcut legat de obișnuință, și anume la *dependență* față de medicament, care este în fond o *toxicomanie*. Este cazul somniferelor și al tranchilizantelor.

Prima concluzie care se desprinde referitor la uzul medicamentelor este necesitatea cunoașterii efectelor binefăcătoare, salutare, dar și a efectelor nocive, toxice, ale fiecărui medicament.

A doua concluzie se referă la respectarea cu mare strictețe a prescripțiilor medicale, a întregului procedeu terapeutic, a dozelor medicamentoase indicate, precum și a contraindicațiilor fiecărui medicament. Numai astfel pot fi eliminate sau reduse riscurile *abuzului de medicamente*, care determină, în cele din urmă, o „boală medicamentoasă”. Desigur că și *automedicația* sau *autoadministrarea de medicamente* comportă aceleași riscuri, fiind total nerecomandabilă.

Răspundeți la întrebări:

- 1) Ce se înțelege prin farmacoterapie?
- 2) Care este raportul dintre farmacoterapie și chimioterapie?
- 3) Care sînt riscurile administrării de medicamente?
- 4) Ce se înțelege prin automedicație?

Familii de cuvinte

(a) administra	alergic	(a) tolera
administrare	alergie	tolerabil
administrativ	alergologie	toleranță
administrator	antialergic	intoleranță
administrație		
autoadministrare		

Rețineți:

alcool — alcoolic — alcoholism

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele din familia verbului *tolera*.

auto- bronho- chimio- chemo- cito- contra-	„însuși, singur” „bronhii” „chimie” „celulă” „opus, contrar”	<i>automedicație, autoadministrare bronhoscopie, bronhopneumonie chimioterapie / chemoterapie citoplasmă, citostatic contraindicație, a contrazice</i>
-fer -man -manie	„care produce” „amator” „pasionat” „obsesie patologică”	<i>calorifer, carbonifer, somnifer toxicoman toxicomanie</i>

Rețineți:

a) *a auzi — auz — auditiv*

a vedea — văz — vizual

b)

Adjective

Substantive

medicamente chimioterapice

— *chimioterapice*

„*citostatice*

— *citostatice*

Exercițiu: Indicați cu ajutorul elementului *-man* numele celor care abuzează de următoarele substanțe: *cocaină, morfină, opiu*; arătați numele bolilor respective.

Model: *cocaină — cocainoman — cocainomanie*

-iv	<i>abuziv, decisiv, excesiv, exclusiv, impulsiv, inclusiv, intensiv, progresiv, regresiv</i>
-----	--

Cuvinte polisemantice

a administra	— Unele medicamente se administrează numai în spital. — Persoana care administrează o instituție se numește administrator.
	*
reacție	— Administrarea unor medicamente poate fi urmată de reații alergice. — În timpul orelor de laborator pot fi urmărite numeroase reații chimice. — Când a aflat adevărul, a avut o reație neașteptată.
	*
reproducere	— Un progres cert în terapeutică a fost reproducerea hormonilor și a vitaminelor la scară industrială. — Una din principalele trăsături ale materiei vii este reproducerea. — Acest tablou este o reproducere reușită după un pictor vestit. — Reproducerea unui text nu este totuna cu înțelegerea lui.

Expresii și construcții

în exclusivitate	— Administrarea medicamentelor trebuie făcută în exclusivitate la indicația medicului.
de ordinul	— Numărul medicamentelor este astăzi de ordinul zecilor de mii.
a-i reveni sarcina (rolul)	— Numai medicului îi revine sarcina de a indica tratamentul adecvat fiecărei boli.

Sinonime și explicații

acuitate = ascuțime, agerime	optim = cel mai bun, excelent
advers = opus, contrar	particularizat = individualizat
doză = cantitate determinată	reproducere = înmulțire, repetare;
în exclusivitate = numai,	redare
exclusiv	a testa = a proba, a verifica
izolare = separare	vărsătură = vomă

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele subliniate din casetă.

Antonime

binefăcător $\neq$ vătămător, nociv
indicație $\neq$ contraindicație

particularizat $\neq$ generalizat
toleranță $\neq$ intoleranță

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) antonimele din tabel.

*

Consecința

Ca urmare a în urma	tratamentului	s-a însănătoșit.
------------------------	---------------	------------------

Superlativul și consecința

A luat o doză prea mare de somnifere	și	ca urmare, drept urmare, în consecință,	a dormit neîntre- rupt 20 de ore.
		,așa că	

Exercițiu: Completați spațiile libere cu propoziții sau fraze, după caz, ca în casete:

..... așa că

Ca urmare a

..... și, în consecință,

Medicul practician trebuie să cunoască <i>atît de</i> bine farmacodinamia,	încît	să nu greșescă niciodată prescripțiile.
--	-------	--

Cocaina e	<i>prea</i>	nocivă	(ca) să	fie administrată în afara spita- lului.
-----------	-------------	--------	---------	--

Era	<i>așa de atît de</i>	bolnav,	încît	a trebuit să fie internat urgent.
Lucra	<i>în așa fel,</i>	—	că	toți erau mulțumiți.
Lucrase mult,	<i>astfel / așa</i>	încît / că		nu mai putea continua.

Exercițiu: Completați spațiile libere prin *așa de... încît, atît de... încît, prea ... (ca) să:*

Organismul e atacat de milioane de dușmani nevăzuți ... mici, .. omul să-i poată percepe prin simțurile sale.

Sînt ... nervos ... mă pot concentra.

Antibioticele se dovedesc a fi ... eficace, ... multe boli nu mai reprezintă un pericol pentru omenire.

Microbii sînt ... mici, ... numai prin descoperirea microscopului a fost posibilă studierea lor.

©

Exerciții: 1) Combinați cuvinte din cele două coloane; folosiți structurile obținute în scurte compuneri orale:

a) a administra	<i>hormoni</i>
a izola	<i>medicamente</i>
	<i>vitamine</i>
b) administrare	<i>abuziv</i>
agent	<i>alergic</i>
boală	<i>anticanceros</i>
doză	<i>chimioterapic</i>
reacție	<i>citostatic</i>
substanță	<i>medicamentos</i>
	<i>optim</i>

2) Alcătuiți propoziții folosind structurile:

abuz	de	
alergie	la	
dependență	față de	<i>medicamente</i>
intoleranță	la	

3) Completați frazele:

- Îi crescuse temperatura așa de mult, încît ...
- Am fost atît de îngrijorat de starea sănătății tale, că ...
- Starea bolnavului e atît de gravă, că ...
- În unele afecțiuni cronice medicamentele sînt atît de necesare, încît...

Știați că ... ?

● Triburile din Africa Centrală au dăruit omenirii unul dintre cele mai importante medicamente folosite în tratamentul unor afecțiuni cardiace: strofantina.

Terminologie :

abces pulmonar, alergie, anticorp, antigen, aritmie, automedicație, bronhie, chimioterapie, citoplasmă, citostatic, cocaină, maladie, opiu, penicilină, piramidon, pneumonie, streptomycină, sulfamidă, tifos, toleranță, toxicomanie, tranchilizant, tuberculoză, urticarie, a vărsa.

Temă :

Alcătuiești o compunere folosind construcțiile : reacții alergice la medicamente ; a avea intoleranță ; efecte nedorite ; analize de laborator ; mod de administrare a medicamentelor ; a evita supramedicația.

FACTORI NATURALI DE CURĂ

Apa, aerul și soarele sînt factori principali ai mediului ambiant, care condiționează însăși existența vieții pe Pămînt. Omul este supus continuu acțiunii lor directe, beneficiind din plin de efectul lor binefăcător.

Pentru omul sănătos, soarele, aerul și apa sînt excelenți factori de călire a organismului, de întărire a sănătății. Prin călire sau fortificare se înțelege creșterea puterii de reacție (de apărare) și de adaptare a organismului la diverși factori nefavorabili (de mediu extern: căldură, frig, vînt, sau de mediu intern: boli) prin expunerea sistematică a corpului la acțiunea directă a apei, aerului și soarelui. Exercițiul fizic și activitățile sportive, practicate în corelație cu acțiunea agenților naturali de mediu, reprezintă, de asemenea, factori de călire a organismului.

Helioterapia sau *cura de soare* constă în expunerea directă la radiațiile solare și se practică, de obicei, la mare și la munte. Ea poate fi efectuată însă în orice loc în care radiațiile luminoase, cele calde — infraroșii — sau cele chimice — ultraviolete —, sînt prezente.

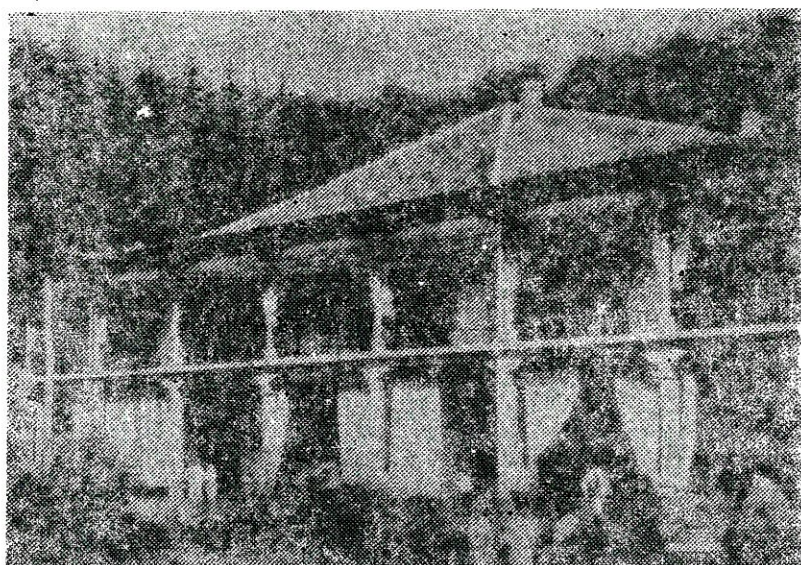
Baia de soare se face conform indicațiilor terapeutice, evitîndu-se astfel inconvenientele expunerii abuzive și nesistematice la soare: arsurile [și, mai ales, insolarea].

După helioterapie este bine venit un duș rece pentru refacerea tonusului organismului.

În urma curei, pielea, prin vasodilatația produsă, este mai bine hrănită-și, în cazul rănilor, duce la o mai rapidă cicatrizare. Are loc, de asemenea, o activizare a circulației sîngelui și a schimburilor metabolice, mărirea rezistenței la îmbolnăviri a organismului uman.

Influența favorabilă a băilor de soare se datorează în primul rînd radiației ultraviolete, sub acțiunea căreia are loc sinteza vitaminei D, creșterea vitalității pielii. *Cura heliomarină* este prescrisă în rahitism, în reumatismul cronic, în tuberculoză osoasă, sinuzită, în unele boli de piele etc.

Balneoterapie înseamnă tratarea bolilor reumatice, cardiovasculare, ale sistemului nervos etc. prin întrebuințarea metodică a apelor termale sau minerale și a nămolurilor. Efectele balneoterapiei se exercită prin căldură.

prin proprietățile fizice și chimice ale apelor, prin însușirile lor radioactive. În tratamentul multor boli renale, hepatice, digestive se folosesc ape minerale carbogazoase, sulfuroase, clorurate, feruginoase.

România dispune de o mare varietate de ape minerale, izvoare termale, lacuri și nămoluri terapeutice. În stațiunile balneoclimaterice din preajma acestora se aplică, paralel cu factorii naturali de cură, și o gamă largă de proceduri terapeutice, grupate în serviciul de fizioterapie. Acesta cuprinde secțiile de *electroterapie*, *hidroterapie* și altele, dotate cu aparatură modernă.

Numeroase stațiuni balneoclimaterice din România, ca Felix, Băile Herculane, Mangalia, Călimănești, Căciulata, Vatra Dornei, au o faimă binemeritată și peste hotare, contribuind la refacerea sănătății a zeci de mii de oameni, veniți anual la tratament.

Aeroterapia sau tratamentul cu ajutorul aerului curat (în special de munte) este indicată în afecțiunile pulmonare cronice, în stările de convalescență, după maladii prelungite și epuizante.

În concluzie, întărirea sănătății omului, îmbunătățirea capacității sale de muncă fizică și intelectuală se realizează și prin factorii de cură enumerați mai sus. Utilizarea lor tot mai frecventă reprezintă redescoperirea metodelor naturale de tratament, reîntorcerea la natură.

Răspundeți la întrebări:

- 1) Care sînt principalii factori naturali de cură?
- 2) Cum se realizează acțiunea de călire a organismului uman?
- 3) Care sînt efectele terapeutice ale helioterapiei asupra organismului?
- 4) Prin ce se exercită efectele balneoterapiei?
- 5) În ce afecțiuni este indicată aeroterapia?

Familii de cuvinte

climă	vital	(a) rezista
climat	(a) vitaliza	rezistent
climateric	vitalizant	rezistență
climatic	<u>vitalitate</u>	nerezistent
climatologie		
(a) aclimatiza		
balneoclimatic		
balneoclimateric		

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele subliniate din casetă.

Rețineți:

a) <i>climă</i> = <i>climat</i>	b) <i>apă</i>	— <i>após, acvatic, hidric</i>
<i>climatic</i> = <i>climateric</i>	<i>căldură</i>	— <i>călduros, caloric</i> <i>termal, termic</i>
	<i>mare</i>	— <i>marin, maritim</i>
	<i>munte</i>	— <i>muntos, montan</i>
	<i>soare</i>	— <i>solar</i>

balneo-	„de băi”	<i>balneoterapie</i>
helio-	„soare”	<i>helioterapie</i>
hidro (o)-	„apă”	<i>hidroterapie, hidric</i>
infra-	„sub, dedesubt”	<i>infraroșu, infrasonet</i>
ultra-	„peste”	<i>ultraviolet, ultrasunet</i>

-ură	<i>aparatură, arsură, procedură</i>
------	-------------------------------------

Rețineți: *a încheia* — *încheiat* — *încheietură*
a tăia — *tăiat* — *tăietură*

Exercițiu: Formați substantive de la următoarele cuvinte, pe baza modelelor indicate:

a) *aparat* — *aparatură* b) *a arde* — *ars* — *arsură* c) *a proceda* — *procedură*

<i>cald</i>	<i>a semna</i>	<i>a (se) uza</i>
<i>nerv</i>	<i>a bea</i>	<i>a corecta</i>
	<i>a rupe</i>	
	<i>a sparge</i>	

-ie	-iune
A fost internat la secția de chirurgie.	Planșa reprezintă inima în secțiune.
Aseară am urmărit un spectacol susținut de o formație artistică a Universității din București.	Orice tumoră este o formațiune tisulară care ia naștere prin înmulțirea patologică a unor celule.
Autobuzul oprește în fiecare stație.	Stațiunile balneoclimaterice sînt prevăzute cu servicii de tratament pentru diferite boli.
Fracția $\frac{1}{2}$ reprezintă o jumătate dintr-un întreg.	Imaginea a dispărut într-o fracțiune de secundă.
Regimul alimentar pentru obezi prevede o anumită rație zilnică.	Un om cu rațiune ia măsuri pentru a preveni îmbolnăvirile.
Un obez nu trebuie să consume o porție dublă de mâncare.	S-a examinat la microscop o porțiune din epidermă.

Cuvinte compuse

acr	+	terapie	—	acoterapie
carbon	+	gazos	—	carbogazos
vas	+	{ constricție	—	vasoconstricție
		{ dilatație	—	vasodilatație

bine	{	facere	—	binefacere
		făcător	—	binefăcător
		eritat	—	binemciritat

Exercițiu: Formați propoziții (frazе) folosind următoarele cuvinte și structuri, cu sensul indicat în paranteză:

- binefacere („facere de bine”, „ajutor”, „faptă bună”)
- binefăcător („care face bine altora”)
- bineînțeles („desigur”)
- a binevoi („a avea o atitudine favorabilă”)
- binevoitor („care vrea binele cuiva”)

- b) *bine crescut* („educat bine”, „înalt”)
bine cunoscut („cunoscut bine”)
bine înțeles („înțeles corect”)
bine venit („oportun”)

Cuvinte polisemantice

expunere	— Expunerea corpului la soare nu reprezintă întotdeauna o binefacere pentru organism. — Expunerea profesorului a fost clară și sistematică. *
serviciu	— Pentru tratamente cu agenți fizici s-a dus la serviciul de fizioterapie. — Colegul meu m-a rugat să-i fac un mic serviciu: să-i cumpăr un bilet de avion. — Mama mea nu are serviciu, e casnică. — I-am cumpărat surorii mele, de ziua ei, un serviciu de cafea.

Expresii și construcții

a se exercita prin	— Efectele balneoterapiei se exercită prin căldură, prin proprietățile fizice și chimice ale apelor minerale, prin însușirile lor radioactive.
a fi supus. (+D.)	— Omul este supus acțiunii directe a factorilor naturali de mediu.
în corelație cu	— Balneoterapia se aplică în corelație cu tratamentul medicamentos prescris.
paralel cu	— Paralel cu factorii naturali de cură, în stațiuni se aplică o serie de proceduri fizioterapice.
din plin	— Am beneficiat din plin de condițiile de tratament de la Techirghiol.

Sinonime și explicații

avantaj = folos, favoare	din preajma = de lângă
a condiționa = a determina, a depinde de	efect = rezultat
faimă = renume	procedură (terapeutică) = procedeu (~)
gamă = serie; varietate	serviciu = slujbă, loc de muncă; comision
inconvenient = neajuns, neplăcere	tonus = tensiune, energie
metodic = sistematic, organizat, planificat	vitalitate = vigoare, energie, dinamism
din plin = din abundență	

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele subliniate mai sus și sinonimele lor.

Antonime

avantaj $\neq$ dezavantaj	natural $\neq$ artificial
binefăcător $\neq$ răufăcător	succes $\neq$ eșec
(aer) curat $\neq$ (~) poluat	vasodilatație $\neq$ vasocoustricție
fortificare $\neq$ slăbire, anemiere	

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele *fortificare*, *artificial* și antonimele lor.

*

Exprimarea identității

Anul trecut am urmat un tratament balnear.	Anul acesta am să urmez <i>același</i> tratament ca și anul trecut.
--	---

Exercițiu: Completați spațiile libere ca în modelul din casetă:

De ziua mea m-au felicitat prietenii mei Ion și Marian. De Anul Nou ... prieteni ...

Ieri am luat aspirine. Azi ... medicamente ...

Identitate și similitudine

Acest medicament	este	un sedativ.	
Acest medicament acționează	ca		
	la fel	cu	sedativele.
La acest medicament acțiunea este	identică	cu	a sedativelor.
	aceeași	ca (și)	la sedative.

Medicamentul acesta	este	analog asemănător similar	celui luat anterior.
	se aseamănă		cu celălalt.

Nonsimilitudine și opoziție

Medicamentul acesta nu este un sedativ.

Medicamentele stimulatoare sînt	—	diferite	de sedative.
	complet foarte total	deosebite	

Medicamentele stimula- toare se deosebesc	între ele unele de altele	prin compoziția lor.
--	------------------------------	----------------------

Medicamentele stimulatoare sînt	opuse contrare	somniferelor.
---------------------------------	-------------------	---------------

Confermitate și neneconfermitate

Acest tratament este	caracteristic / specific	bolilor reumatismale.
-------------------------	--------------------------	-----------------------

Medicamentul a fost preparat	conform	rețetei.
	conform cu	rețeta.

Răspunde	altfelneva	decît	cine	trebuie.
Face	altceva		ce	
Merge	altundeva		unde	
Lucrează	altcumva		cum	
Vine	altcîndva		cînd	

Exercițiu: Înlocuiți pronumele / adverbele nehotărîte din casetă prin *alt* + substantiv sau *altul*, făcînd modificările necesare.

Model: Răspunde *alt* *studenț* decît *cel* care trebuie.

Răspunde *altul* decît *cel* care trebuie.

Substituție și opoziție

Trebuia să ia aspirină, dar, din greșeală, a luat un somnifer.
--

A luat, din greșeală, un somnifer(,)	în loc de	aspirină.
	în locul	aspirinei.
	în loc să	ia aspirină.

Exercițiu: Rezolvați după modelele din casetă.

A preferat muntele în locul mării. (a se dăce)

A preferat ceaiul în locul cafelei. (a bea)

A preferat ceaiurile medicinale în locul medicamentelor. (a folosi)

Nu pierde vremea, ei învață!	
Nu se dăce la film, ei învață.	
Mai bine învață decît să	pierzi vremea! se ducă la film.

Exercițiu: Construiți fraze după schema:
mai bine ... decît să ...

Exerciții: 1) Completați spațiile libere cu cuvinte corespunzătoare din coloana de alături:

Efectele ... se exercită prin căldură, prin proprietățile fizice și chimice ale apelor, prin însușirile lor radioactive.

acroterapie

Tratamentul medical bazat pe acțiunea curentilor electrice asupra organismului se numește ...

balneoterapie

După ... se face un duș rece, care reface tonusul organismului.

electroterapie

Prin ... se înțelege tratamentul bazat pe aerul curat.

helioterapie

... constă în întrebuințarea apei sub formă de băi, dușuri, aburi la diferite temperaturi.

hidroterapie

2) Completați spațiile libere:

_____ în loc să _____
 _____ conform _____
 _____ decît cine _____
 _____ altceva decît _____
 În loc de _____
 Mai bine _____ decît să _____

Terminologie:

arsură, aspirină, *balneoterapie*, *convalescență*, *energie*, *helioterapie*, *hidroterapie*, *insolație*, *radiație infraroșie* / ~ *ultravioletă*, *radioactivitate*, *rahitism*, *sedativ*, *sinus*, *vasoconstricție*, *vasodilatație*.

Temă:

Scrieți o compunere despre importanța factorilor naturali de cură pentru organism.

LECȚIA 13

ALIMENTAȚIA RAȚIONALĂ ȘI SĂNĂTATEA

A. Alimentația constituie condiția de bază a existenței viețuitoarelor și, totodată, latura cea mai importantă a schimbului de substanțe dintre organism și mediul ambiant.

B. Importanța alimentelor pentru organism rezultă din triplul lor rol: *energetic* — alimentele furnizează energia necesară desfășurării proceselor vitale, *plastic* — folosesc la sintetizarea substanțelor noi și la înlocuirea celor uzate, *catalitic* — servesc la formarea unor substanțe active care favorizează desfășurarea normală a proceselor metabolice.

C. 1) După natura și rolul lor în organism, substanțele nutritive se împart în cinci grupe: *proteine, lipide, glucide, săruri minerale și vitamine*. Deoarece aceste substanțe asigură troficitatea organismului, ele se numesc și *trofine*. Fiecare dintre acestea îndeplinește roluri bine definite, fapt pentru care nici una nu poate fi substituită sau eliminată din nutriție.

Proteinele, lipidele și glucidele au valoare energetică, însă principalele furnizoare de energie — elementele calorigene — sînt glucidele și lipidele. Proteinele sînt extrem de importante prin funcția lor plastică și de stimulare a unor funcții vitale. Rol plastic mai au și grăsimile, care pot fi depozitate sub piele sau în diverse organe, precum și sărurile minerale, iar vitaminele îndeplinesc, în primul rînd, un rol catalitic.

2) *Alimentația rațională a unei persoane sau a unei colectivități presupune asigurarea tuturor acestor substanțe nutritive în anumite proporții și în cantități optime.*

Necesitățile nutritive variază mult de la un individ la altul, depinzînd de vîrstă, greutate, sex, felul și intensitatea activității (fizică, intelectuală), condițiile mediului ambiant (căldură, frig, prezența unor substanțe toxice) etc. De aceea, *pentru a se asigura o alimentație rațională trebuie să se țină seama de aceste diferențe și să se realizeze un permanent echilibru între necesarul organismului și aportul alimentar.*

Dacă acest echilibru nu este respectat, alimentația devine nerațională, influențînd negativ creșterea, capacitatea de muncă și starea de sănătate a organismului. Din acest punct de vedere, nu numai neasigurarea în cantități sufi-

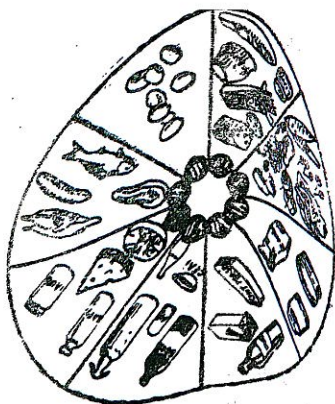
ciente a uniciei sale a mai multor substanțe nutritive constituie o greșeală, ci și consumul lor exagerat față de nevoile reale ale organismului. Riscul este și mai mare când consumul abuziv al unei substanțe se asociază cu insuficiența altora. Dacă dezechilibrul alimentar — în deficit sau în exces — depășește anumite limite și se prelungește în timp, pot apărea *bolile de nutriție*, rezultate ale *malnutriției*.

Malnutriția favorizează morbiditatea și mortalitatea. Astfel, carențele proteice sau vitaminice duc la scăderea rezistenței la infecții și la intoxicații, la întârzierea creșterii, la hipotrofie musculară etc.

În mod obișnuit, consumul excesiv de alimente nu este o cerință fiziologică a organismului, ci o simplă deprindere, fapt explicabil și prin insuficiența cunoaștere a funcțiilor organismului. Fac excepție de la aceasta cazurile de *polifagie*, stare patologică ce se caracterizează printr-o poftă anormală de mâncare și, implicit, printr-o ingerare exagerată de alimente. Excesul de *proteine* determină tulburări metabolice, diaree, accese de tetanie etc. *Alimentația prea bogată în grăsimi* duce la creșterea colesterolului, la obezitate, hipertensiune etc.

Ajunse în organism, corpurile grase — alcătuite în proporție de 95% din trigliceride — trec în sânge. O parte din aceste trigliceride, prin descompuneri succesive, ajunse în țesutul adipos, alcătuiesc o rezervă energetică a organismului, care, peste o anumită limită, devine un veritabil factor de risc. Este contraindicat și *consumul exagerat de glucide*, deoarece favorizează apariția bolilor cardiovasculare, a diabetului, a obezității etc.

D. Cunoașterea și punerea în valoare a efectelor favorabile ale alimentației asupra stării de sănătate, diminuarea sau evitarea riscului ca produsele alimentare să devină factori nocivi pentru consumatori sînt obiective ale *igienei alimentare*.

- Clasificarea principalelor alimente
- I Lapte și brînzeturî
 - II Carne și pește
 - III Ouă
 - IV Cereale și leguminoase uscate
 - V Legume și fructe
 - VI Produse zaharoase (dulciuri)
 - VII Grăsimi
 - VIII Băuturi

Exercițiu : Formulați întrebări pentru paragrafele numerotate din text, conform planului de idei alăturat :

A. Ce importanță are alimentația pentru organism ?	A. Importanța alimentației pentru organism
B. ?	B. Rolul alimentelor
C. 1) ?	C. 1) Clasificarea substanțelor nutritive
2) ?	2) Relația dintre substanțele nutritive și alimentația rațională
D. ?	D. Obiectivele igienei alimentare

Familii de cuvinte

aliment	(a) produce	consum
(a) alimenta	producere	(a) consuma
alimentar	producție	consumare
alimentară	produs	consumator
alimentare	(a) reproduce	consumație
alimentat	reproducere	
alimentație		
nealimentat		

Rețineți :

a) Adjective

olimentar, -ă
obiectiv, -ă
produs, -ă

Substantive

alimentară
obiectiv (n.)
produs (n.)

b) % — la sută

$\frac{1}{100}$ — la mie

Exercițiu : Completați familia substantivului *aliment* cu derivate formate cu prefixele **sub-** și **supra-** de la cuvintele subliniate ; folosiți în propoziții (fraze) câteva dintre aceste derivate.

adipo- calori- tri-	„grăsimi” „căldură” „trei”	<i>adipos</i> , <i>adipogeneză</i> <i>calorigen</i> , <i>calorimetru</i> <i>trigliceride</i>
-fag -fagie	„care mănâncă” „mîncare, înghițire”	<i>polifag</i> , <i>bacteriofag</i> <i>polifagie</i> , <i>bacteriofagie</i>

Exerciții : 1) Completați cuvintele subliniate cu elementele de compunere potrivite în context :

Lipidele alimentare sînt reprezentate în marea lor majoritate prin așa zisele grăsimi neutre sau ... gliceride — esteri ai glicerolului sau aciz

grași. Furnizorii de energie sau substanțele nutritive ... gene sint glucidele, lipidele și proteinele. Ingerarea de opiu se numește opio

2) Formați cuvinte cu ajutorul elementului de compunere **tri-** de la următoarele cuvinte și folosiți în propoziții (fraze) câte două din fiecare coloană:

a) <i>acid</i>	b) <i>atomic</i>
<i>oxid</i>	<i>bazic</i>
<i>valență</i>	<i>dimensional</i>
<i>unghi</i>	<i>color</i>

Cuvinte polisemantice

acces	— Excesul de proteine poate provoca accese de tetanie.
	— Aceesul la bibliotecă este permis pe bază de legitimație.
corp, corpuri (s.n.)	— Corpurile grase din organism, alcătuite din trigliceride, trec în sînge.
	— Unui corp supraponderal îi scade, treptat, mobilitatea.
corp, corpi (s.m.)	— În urma analizelor de laborator, membrii corpului medical au stabilit un diagnostic exact.
	— Diferitele obiecte care pătrund într-un organ (ureche, esofag, nas) se numesc corpi străini.
	*
obiectiv (s.n.)	— Unul dintre obiectivele alimentației raționale este satisfacerea tuturor necesităților nutritive ale organismului.
	— Studenții au vizitat obiectivele industriale din oraș.
obiectiv (adj.)	— Existența bolilor de nutriție este o realitate obiectivă .
	*
rezervă	— O parte dintre trigliceride ajung în țesutul adipos, constituindu-se într-o rezervă energetică a organismului.
	— În timpul internării, am stat într-o rezervă de la parter.
	— Față de punctul său de vedere, am avut rezerve .

Expresii și construcții

capacitate de muncă a pune în valoare	— Capacitatea de muncă a individului este în relație directă cu aportul substanțelor nutritive.
	— Alimentația rațională trebuie să pună în valoare efectele favorabile ale diferitelor substanțe nutritive.

Sinonime

acces = criză; intrare	a înghera = a înghiți
adipos = gras	obiectiv (s.n.) = scop, țel
aport = contribuție	întreprindere
asigurare = garantare	a substitui = a înlocui
corp (n.) = trup; colectiv	uzat = degradat
corp (m.) = obiect	veritabil = adevărat

Antonime

abuziv ≠ cumpătat	deficit ≠ exces
asigurare ≠ neasigurare	obiectiv (adj.) ≠ subiectiv
	uzat ≠ neuzat

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) sinonimele și antonimele cuvintelor subliniate din casetele respective.

*

Exprimarea coneesiei (= opoziție)

Am depus tot efortul,		dar	nu am terminat lucrarea.
Cu tot efortul depus,		—	
În ciuda În pofida	efortului depus,	—	

Deși	am depus tot efortul,	tot / totuși	n-am terminat lucrarea.
	Am depus tot efortul;	cu toate acestea	

Exercițiu: Transformați frazele în propoziții, ca în modelul din casetă:

I-am acordat tot ajutorul, dar nu s-a îndreptat.

Timpul a fost frumos, dar am preferat să rămân acasă.

Are mult talent, dar nu este apreciat cum trebuie.

Dacă		ar fi liber,	s-ar duce la concert.
Chiar Și Nici	dacă		nu s-ar duce la concert.
	să	fie liber,	

Exercițiu: Adăugați adverbele *și, chiar, nici* în fața conjuncțiilor subliniate și faceți modificările necesare:

De va fi sănătos, se va duce în excursie.

Să nu plouă, s-ar duce în munți.

Nu recitesc cartea, dacă nu mi-a plăcut.

Va rămîne pînă la sfîrșitul piesei, dacă îi va plăcea.

Model: Și dacă va fi sănătos, *nu* se va duce în excursie.

Citind	cinci ore zilnic, nu voi termina cartea.
Chiar citind	

Răspunde atent *indiferent* cine îl întreabă.

Oricine l-ar întreba, răspunde atent.

Exercițiu: Înlocuiți cuvîntul *indiferent* cu particula *ori-* și faceți modificările necesare, ca în modelul din casetă:

Știe foarte bine *indiferent* ce-l întreb.

Te voi urma *indiferent* care va fi situația.

Nu se plînge nimănui *indiferent* cît de mare îi este suferința.

Nu-l pot ajuta *indiferent* cîtă bunăvoință am.

Trebuie să învățăm toată viața *indiferent* cîte cunoștințe avem.

Sînteți bine veniți *indiferent* cînd vreți să ne vizitați.

Îl va căuta *indiferent* unde se află.

Nu-i iartă greșelile *indiferent* cum se poartă.

Exerciții: 1) Folosiți în propoziții sau fraze substantivele terminate în *-re* și *-ție* din lista familiilor de cuvinte.

2) Completați definițiile:

Corpii străini care pătrund în		se numesc corpi străini	<i>esofagiene.</i>
			<i>nazali.</i>
			<i>oculari.</i>
			<i>auriculari.</i>
			

3) Citiți următoarele exemple :

Ponderea calorică a meselor va fi de 30% la micul dejun, 45% la prânz și 25% seara. Din numărul total de calorii, 10% trebuie să provină din proteine, 30—40% din lipide, 50—60% din glucide. Untul și margarina au 80—85% lipide, iar brinzeturile grase 20—30%.

4) Completați propozițiile (frazele) :

Deși sărurile minerale nu alcătuiesc decît 4—5% din greutatea corporală totuși...

În ciuda riscului la care se expun, unii obezi ...

Am acceptat punctul său de vedere, cu toate că ...

..., deși timpul e nefavorabil.

Chiar dacă ..., voi merge la policlinică.

Un om voinic, dar palid la față și cu ochii înroșiți, îl ascultă atent pe medic :

— Sfatul meu este, și îți-l dau cu toată seriozitatea, să te lăși înredia de băutură. Îți propun ca în locul fiecărui pahărel de coniac să consumi un măr.

— Vai, doctore, glumești ! Cine poate înghiți treizeci de mere pe zi.

Terminologie :

acces, caloric, capacitate de muncă, corpuri grase, esofag, ester, glicerid, glicerol, hipotrofie musculară, a ingera, oxid, tetanie, țesut adipos, valență

Temă :

Faceți rezumatul textului pe baza planului de idei indicat.

LECȚIA 14

VITAMINELE

A. Vitaminele sînt *substanțe organice* necesare organismului în cantități foarte mici, dar pe care omul nu le poate sintetiza. Din această cauză, organismul unan trebuie să primească vitamine din mediul ambiant prin alimente, pe unele ca atare, iar pe altele sub formă de provitamine.

Așadar, vitaminele sînt *factori nutritivi* care, deși nu constituie pentru organism o sursă energetică sau plastică, sînt absolut necesari pentru asigurarea funcțiilor sale vitale.

În prezența vitaminelor, procesele metabolice din organism se desfășoară normal, în timp ce în absența lor se produc tulburări. Din acest motiv vitaminele sînt considerate *biostimulatori* și, alături de enzime și hormoni, intră în grupa *biocatalizatorilor*.

B. Inițial, vitaminele au fost desemnate prin litere majuscule ale alfabetului latin. Apoi, la acestea s-a adăugat indicarea acțiunii lor fiziologice, vitamina A a fost numită și antixeroftalmică, vitamina C — antiscorbutică, vitamina D — antirahitică etc. Denumirea vitaminelor se poate preciza și prin formula lor chimică: *acid ascorbic* (vitamina C), *tiemină* (vitamina B₁), *riboflavină* (vitamina B₂), *piridoxină* (vitamina B₆), *retinol* (vitamina A) etc.

C. Vitaminele au fost clasificate în două grupe: 1) **liposolubile** și 2) **hidrosolubile**, după cum sînt solubile în grăsimi sau în apă.

1) **Vitaminele liposolubile** (A, D, E, K) se dizolvă în grăsimi și în solvenți ai acestora. Sînt termostabile și se găsesc numai în alimente grase. Insolubilitatea în apă explică pierderile minime la spălare și preparare. Dacă sînt ingerate în cantități mai mari decît necesarul zilnic, excesul de vitamine se depozitează. Acumularea în exces a vitaminelor liposolubile duce la starea de *hipervitaminoză*.

Din punct de vedere metabolic, vitaminele liposolubile participă îndeosebi la procesele anabolice, acționînd asemănător cu hormonii.

Vitamina A și *vitamina D* se găsesc în alimente grase de origine animală. Sursele principale sînt: ficatul de pește, laptele nedegresat și produsele lactate grase, gălbenușul de ou. *Vitamina A* este sintetizată de organism din

caroten, care este provitamină și se găsește în unele alimente vegetale: morcovi, salată, roșii, ardei, cireșe, căpșune etc. Vitamina A joacă un rol important în mecanismul vederii. De asemenea, vitamina A este indispensabilă pentru menținerea integrității celulelor epiteliale ale tegumentelor și mucoaselor. Vitamina D intervine în metabolismul calciului și fosforului, favorizând depunerea calciului în oase. La copii avitaminoză D produce rahitismul și provoacă hipotonie musculară și spasmofilie. La adulți insuficiența vitaminei D poate duce la osteomalacie.

2) **Vitaminele hidrosolubile** (B, C), dizolvându-se în apă, se pot pierde ușor în timpul spălării sau pregătirii culinare.

Aceste vitamine sînt termolabile, se absorb relativ ușor, iar excesul se elimină. Din punct de vedere metabolic o mare parte dintre ele intră în constituția unor enzime.

Vitaminele din grupul B se găsesc în embrionii semințelor de cereale și leguminoase, în derivatele cerealiere, în lapte, ficat, ouă, în carne și preparate din carne și pește etc. Policarența de vitamine B se manifestă prin tulburări nervoase, prin încetinirea creșterii, leziuni tegumentare etc. Carența de vitamină B₁₂ duce la o formă gravă de anemie, numită anemie pernicioasă.

Vitamina C este preluată de organism din fructele și legumele proaspete. Această vitamină e absolut necesară organismului, datorită rolului său antitoxic și antiinfecțios.

Principalele semne de hipovitaminoză C sînt: astenia, hemoragiile, anemia etc.

D. Rolul vitaminelor în tratamentul multor boli a devenit major, așa încît vitaminele sînt cunoscute astăzi mai mult ca medicamente decît ca factori nutritivi.

*

Exercițiu: Formulați întrebări pentru paragrafele numerotate și întocmiți alături planul de idei al textului.

- A. ?
- B. ?
- C. ?
- 1) ?
- 2) ?
- D. ?

- A. ?
- B. ?
- C. ?
- 1) ?
- 2) ?
- D. ?

Știați că...?

● Termenul de „vitamină” a fost introdus în știință de chimistul polonez Căzimir Funk, în anul 1912. El a denumit „vitamină” o substanță izolată din tărițele de orez, care vindeca polinevrita și care, din punct de vedere chimic, era o amină. Deși s-a constatat, cu timpul, că alte substanțe active din alimente nu erau amine, avind o structură chimică și proprietăți cu totul diferite, totuși termenul de „amină” s-a extins și asupra acestora.

● Vitamina E este sintetizată de plante. Se găsește în uleiurile extrase din semințe — uleiul din germeii de porumb, uleiul de floarea-soarelui etc., — în pâinea neagră, în mazăre, fasole etc.

● Vitamina K intervine în coagularea sîngelui. Este sintetizată, în principal, în organismul uman, și anume de flora microbiană intestinală. Provine și din unele alimente animale și vegetale.

Familii de cuvinte

vitamină	solubil	stimul
vitaminic	solubilitate	(a) stimula
(a) vitaminiza	(a) solubiliza	stimulativ
vitaminoterapie	insolubil	stimulator
vitaminoză	hidrosolubil	stimulent
avitaminoză	<u>liposolubil</u>	<u>biostimulator</u>
<u>hipervitaminoză</u>		
<u>hipovitaminoză</u>		
polivitamină		
provitamină		

Rețineți:

a) *vitamină* = „amină a vieții”, „amină indispensabilă vieții”.

b) *embrion* — *embrionar*

epiteliu — *epitelial*

tegument — *tegumentar*

scorbut — *scorbutic*;

(acid) *ascorbic*

c) Adjective Substantive

derivat, -ă *derivat*

preparat, -ă *preparat* (n).

Exercițiu : Folosiți în propoziții sau fraze cuvintele subliniate din casetă.

osteo-	„os”	<i>osteologie</i>
-fil (ie) -filie	„amator”, „iubitor” „încălnație”, „preferință”	<i>hidrofil, spasmofilic</i> <i>hidrofilie, spasmofilie</i>
-malacie -tonie	„moale”, „înmuiat” „tonus”	<i>osteomalacie</i> <i>hipotonie</i>

Exercițiu : Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele compuse din casetă.

Cuvinte polisemantice

a desemna	— Inițial, vitaminele au fost desemnate prin literele alfabetului latin. — Cel mai bun student a fost desemnat responsabil al grupei.
a determina	* — După ce a fost determinată structura chimică a vitaminelor, a început producerea lor industrială. — Carența vitaminică determină apariția anumitor boli. — L-am determinat să meargă la doctor.

Expresii și construcții

în prezența + subst.G.	— În prezența vitaminelor procesele metabolice se desfășoară normal.
sub formă de	— Unele substanțe sînt luate din alimente sub formă de vitamine, altele sub formă de provitamine.
a interveni în	— Vitamina D intervine în metabolismul calciului și al fosforului.

Sinonime și explicații

a degresa = a scoate grăsimea	a se dizolva = a fi solubil, a se solubiliza
depunere = sedimentare, depozitare	a favoriza = a înlesni, a facilita
a desemna = a indica, a numi	major = important
a determina = a preciza, a stabili; a cauza; a convinge	pernicios = vătămător, dăunător
	solvent = dizolvant
	structură = alcătuire, construcție
	tegument = piele

Antonime

în absența ≠ în prezența	nedegresat ≠ degresat
avitaminoză ≠ vitaminoză	solubilitate ≠ insolubilitate
insuficiență ≠ suficiență	stabil ≠ labil, instabil
major ≠ minor	

Exercițiu: Folosiți în propoziții (fraze) cuvintele subliniate din casetele de mai sus.

*

Limitarea punctului de referință

1	2	3
S-a scris mult	despre	vitamine.
	privitor cu privire referitor relativ	
	la	
	în privința	vitaminelor.
	în legătură	cu
	în (ceea) ce privește	vitaminele.

Exercițiu: Completați spațiile libere cu cuvinte sau expresii din coloana a doua a casetei.

N-am ce să-i reproșez ... corectitudinii.

... vitamine, se poate afirma că descoperirea lor a fost foarte importantă pentru medicină.

... rația alimentară zilnică, se știe că ea trebuie să conțină și vitamine

a.	În materie de	biologie	nimeni nu e mai com-
b.	Cît privește	biologia	petent decît/ea el.
	1	2	3

Exercițiu: Citiți caseta (a) în ordinea 3 1 2.

Referindu-se Referitor Privitor Relativ	la	vitamine. C. Funk a subliniat rolul lor de biocatalizatori.
--	----	---

Exercițiu : Completați propozițiile următoare :

Referitor la medicină ...

Relativ la biostimulatori ...

Privitor la efectul carențelor vitaminice ...

Din	punct de vedere	chirurgical,	cazul e rezolvat.
	punctul de vedere al perspectiva	chirurgului,	
După	părerea opinia		

De auzit, În (ceea) ce privește auzul,	aude, dar slab.
---	-----------------

Exercițiu : Înlocuiți cuvintele subliniate, ca în modelul din casetă :

De învățat, învață, dar nu foarte bine. De vorbit, vorbește, dar mai face unele greșeli. De vindecat, s-a vindecat, dar cu sechele. De văzut, vede, dar numai de aproape.

Exerciții : 1) Ajutându-vă și de glosar, înlocuiți pasajele subliniate cu cuvinte potrivite ca sens, cuprinse în coloana alăturată :

*anemie pernicioasă
hemoragie
scorbut
xerofthalmic*

Avitaminoza A duce la uscarea conjunctivei și a corneei ochiului. Lipsa vitaminei K are drept urmare pierderi de sânge. Avitaminoza B₁₂ se caracterizează prin scăderea substanțială a numărului de globule roșii. O alimentație deficitară în vitamina C provoacă anemie, sîngerarea gingiilor și răni deschise pe corp.

2) Combinați substantivele din prima coloană cu adjectivele din coloana a doua : folosiți structurile obținute în propoziții (fraze) :

a) *carență
element
factor
vitamină*

b) *biostimulator
hidrosolubil
liposolubil
nutritiv
vitaminic*

3) Înlocuiți cuvintele subliniate prin sinonime și puneți substantivele ce urmează la forma corespunzătoare :

Fișele medicale din clinică cuprind date despre starea bolnavului.

După părerea medicilor, acest bolnav ar avea toate șansele de vindecare.

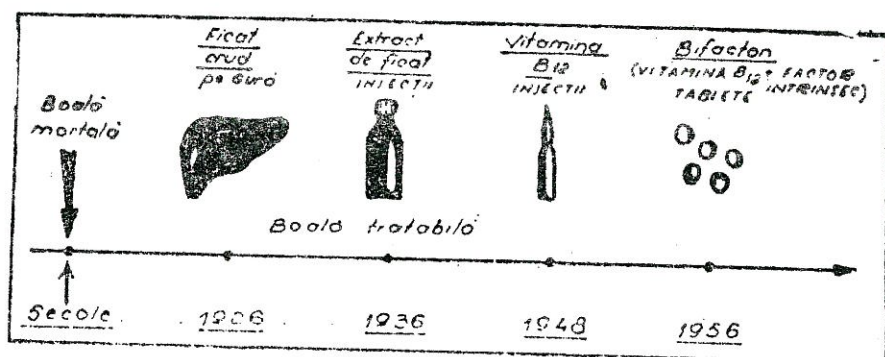
Referindu-ne la vitamine, trebuie să subliniem importanța lor în alimentație.

Terminologie :

acid ascorbic (vitamina C), amină, anemie pernicioasă, biostimulator, caroten, embrion, epiteliu, hipotonie, osteomalacie, piridoxină (vitamina B₆), polivitamină, provitamină, retinol (vitamina A), riboflavină (vitamina B₂), scorbut, solvent, spasmofilic, tegument, tiamină (vitamina B₁), vitaminoză, xeroftalmie.

Temă :

Comentați imaginea de mai jos, care reprezintă etapele descoperirii și fabricării vitaminei B₁₂.

RECAPITULARE

PRO ȘI CONTRA

Alexandru : Dumneavoastră, ca medic, ce părere aveți despre alcool?

Dr. Ionescu : Depinde ce vă interesează.

A. : Aș vrea să știu în ce măsură consumul de alcool este folositor organismului.

Dr. I. : Deși unii afirmă că băuturile alcoolice hrănesc, stimulează, încălzesc corpul, combat bolile infecțioase, țin să vă spun de la început că nici una dintre aceste afirmații nu stă în picioare.

A. : Chiar așa? Totuși un litru de alcool furnizează 7 000 de calorii! Nu poate fi socotit atunci aliment?

Dr. I. : Cum o să fie? Doar și cărbunii și țițeiul dezvoltă calorii și, cu toate acestea, nu sînt alimente. Și încă o dovadă: nimeni nu supraviețuiește „hrănindu-se” numai cu alcool.

A. : Nu se poate contesta totuși, că băuturile dau omului putere de muncă și curaj.

Dr. I. : Impresia aceasta e falsă. La început băutura dă o stare de excitație, determinînd apoi o fază de inhibiție. Ambele stări sînt la fel de primejdioase atît pentru consumator, cît și pentru cei din jur, ducînd la numeroase accidente.

A. : Nu vreți să recunoașteți că alcoolul v-a încălzit, uneori, iarna, pe frig?

Dr. I. : Și asta-i tot falsă impresie: alcoolul face să se dilate arteriolele cutanate, ceea ce dă senzația subiectivă de căldură. Scăderea sensibilității centrilor nervoși, care fac reglarea termică, sporește senzația de căldură. Dar, în loc să se păstreze, căldura se pierde mai repede. Paradoxal, nu?

A. : Atunci, ce-i de făcut? Se poate stabili un consum moderat, permis, de alcool?

Dr. I.: Dificultatea este că nimeni nu poate stabili, în cifre, limita așa-zisului consum moderat de alcool. Mai ales că reacțiile individuale sînt foarte diferite. Important este să nu se ajungă la abuz de alcool.

A.: Chiar credeți că alcoolul este atît de dăunător?

Dr. I.: Eu sînt adeptul concepției lansate de Organizația Mondială a Sănătății: „Alcoolismul este o intoxicație, așa cum sînt fumatul și consumul exagerat de cafea”.

Exerciții: 1) Arătați argumentele în favoarea și contra alcoolului; care este părerea dumneavoastră?

2) Discuțați pe marginea fiecăruia dintre următoarele texte:

a) Alimentația corectă, rațională este necesară pentru menținerea stării de sănătate și prevenirea unor boli (rol profilactic), iar dieta sau regimul alimentar ocupă un loc important printre măsurile terapeutice (rol curativ), în caz de boală.

b) Procesele metabolice și digestive se desfășoară, în mod necesar, în anumite limite, cu anumite variații și autoreglări, care nu se proiectează în sfera conștiinței. Numai atunci cînd ceva se dereglează, cînd ceva se abate de la desfășurarea normală a fenomenelor, cînd un echilibru este zdruncinat, atunci se produc tulburări care devin sesizabile de individ.

c) O analiză minuțioasă a picăturilor de ploaie a pus în evidență urme de vitamina B₁₂ și acid nicotinic. Întrucît ele sînt produse ale metabolismului, înseamnă că în păturile superioare ale atmosferei (la altitudini de 6 000—9 000 de metri) trăiesc în permanență microorganisme. Se apreciază că studiul „vieții din nori” va deschide noi căi pentru combaterea poluării.

3) Povestiți în stil indirect următoarele anecdote:

— Doctore, am terminat cura de slăbire ...

— Nu-ți mai amintești, cumva, ce ți-am prescris? Cred că mi-ar trebui și mie! ...

Doctorul X: — Nu uita! Fără dulciuri, fără grăsimi, fără făinoase etc.

Doctorul Y: — Înțeleg, altfel s-a zis cu noi! ...

— Ca să slăbesc, doctore, mi-ați spus să tricotez; înainte sau după mese?

— În locul lor.

4) Grupați structurile următoare pe teme: **alimentație, energie, metabolism, poluare**; alcătuiți mici compuneri pe aceste teme.

<i>aport alimentar</i>	<i>factor nutritiv</i>	<i>energie chimică</i>
<i>principiu alimentar</i>	<i>metabolism energetic</i>	<i>poluare chimică</i>
<i>metabolism bazal</i>	<i>energie electrică</i>	<i>reații plastice</i>
<i>poluare biologică</i>	<i>poluare fizică</i>	<i>substanțe plastice</i>
<i>metabolism intermediar</i>	<i>repaus fiziologic</i>	<i>substanțe toxice</i>

5) Formați cuvinte noi cu ajutorul următoarelor elemente de compunere și de derivare:

a) adipo-	b) -fag = -vor
calori-	c) ana- ≠ cata-
foto	extra- ≠ intra-
hetero-	d) meno- } ≠ { multi-
osteo-	uni- } { pluri
-ază	e) -fag ; -fagie
-malacie	-fil ; -filie
-oid	-trof ; -trofie
-tonie	

6) Indicați sinonimele următoarelor cuvinte polisemantice: *acces, corp, a determina, energie, predispoziție, principiu, rezervă*; folosiți-le în propoziții sau fraze.

7) Formați antonime cu **a-, de-, dis-, extra-, hiper-, in-, ne-, supra-**, de la următoarele cuvinte:

<i>adevăr</i>	<i>eficacitate</i>	<i>intracranian</i>	<i>solubilitate</i>
<i>alimentat</i>	<i>hipotonie</i>	<i>poluare</i>	<i>subalimentat</i>
<i>asimilat</i>	<i>intracelular</i>	<i>poluat</i>	<i>vitaminoză</i>
<i>confort</i>			

8) Completați următoarele serii de cuvinte, fiind atenți la modul în care s-au format; folosiți în propoziții sau fraze câte un cuvânt din fiecare coloană, ca substantiv și ca adjectiv:

a) <i>compus</i>	b) <i>concentrat</i>	c) <i>coagulant</i>
<i>extras</i>	<i>derivat</i>	<i>component</i>
<i>produs</i>	<i>preparat</i>	<i>constituent</i>
.		
.		
.		
d) <i>componentă</i>	e) <i>cercelător</i>	
<i>energetică</i>	<i>consumator</i>	
<i>paralelă</i>	<i>stimulator</i>	
.		
.		
.		

9) Grupați următoarele cuvinte și expresii pe sinonime ; folosiți sinonimele cuvintelor (expresiilor) subliniate în propoziții sau fraze :

a elibera

a ierarhiza

a orienta

a reacționa cu

a se dizolva în

a acționa în numele

a așeza în ordine

a intra în reacție cu

a pune în libertate

a fi solubil în

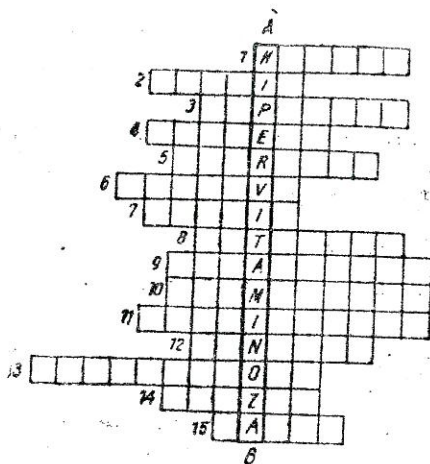
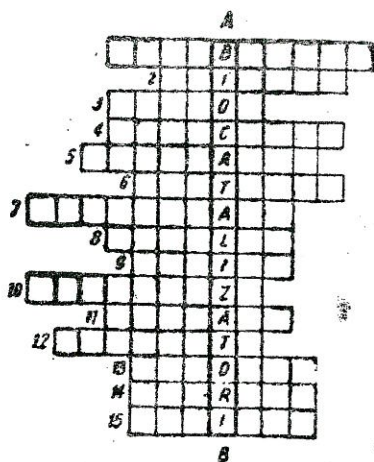
a fi exponentul

a da o orientare

10) a. Completați careul din stînga cu antonimele cuvintelor :

1. În ordine. 2. Cristaloid. 3. Poluat. 4. Descompunere. 5. Nedegresat.
6. Cumpătat. 7. Labil. 8. Heterotrof. 9. A asimila. 10. Fără speranțe.
11. Suficiență. 12. Patogen. 13. Vitaminoză. 14. Uzat. 15. Minor.

b. Definiți termenul de pe verticala A—B.

11) a. Completați careul din dreapta cu sinonimele cuvintelor :

1. Dezasimilație. 2. A da o orientare. 3. Gras. 4. Alcătuire. 5. Adevărat.
6. Permanent. 7. Răspîndire. 8. Sens. 9. Ferment. 10. A subordona. 11. Acces. 12. A înlesni. 13. Rezervă. 14. A descompune. 15. Hotărîtor. (Soluțiile la pag. 203)

b. Definiți termenul de pe verticala A—B. :

12) a. Folosiți în propoziții următoarele expresii. *în afara, în afară de, alături de, în caz de, în ciuda, cu excepția, pe lângă.*

b. Transformați propozițiile în fraze.

13) Completați spațiile libere cu cuvinte sau expresii cuprinse în coloana alăturată :

... anatomic, organismul este astfel constituit, încît funcțiunea organelor sale nu este sesizată în mod conștient.

În cele ce urmează vom da cîteva informații . .

... izotopii radioactivi, frecvent utilizați în medicină și biologie.

... bolnavul este supus măsurilor adecvate de prim ajutor imediat după producerea intoxicației, se ajunge, de regulă, la salvarea acestuia.

Nu făcea altceva execute dispozițiile medicului-șef.

... boala este comună, medicul recurge la individualizarea tratamentului.

... faptul că pot provoca amețeli sau vomă, unele medicamente pot duce la obișnuință.

... o anumită enzimă fie sintetizată de către o bacterie este necesară prezența unei substanțe inductoare, care să declanșeze biosinteza.

*în caz că
în ceea ce privește
în afară de*

*chiar dacă
decît să
pentru ca ... să
din punct de vedere*

14) Identificați verbele subliniate prin :

a) *în ceea ce privește* + substantiv sau b) *să* + verb (conjunctiv) :

Mă pregătesc de plecat la facultate. De mers, mergem zilnic pe jos, dar în ritm de plimbare. De ce nu aveți niciodată chef de vorbit? Colegul meu s-a apucat serios de învățat.

15) Folosiți în fraze următoarele structuri :

Deși ..., totuși

În caz că ..., atunci

Ca să ..., de aceea

Pe lângă că ..., mai și

Pe lângă că nu ..., nici nu

... nimic (...) decît că

... nimic (...) decît să

... nimeni (...) decît cine

... toți (...) în afară de cine

Soluțiile careurilor din lecția 18

- 26 1. kinetoterapie 2. helioterapie 3. chimioterapie 4. radioterapie 5. terapie 6. medicamente 7. automedicație 8. electroterapie 9. hidroterapie 10. cură 11. farmacoterapie.
29 1. ameliorare 2. cronic 3. nanism 5. precoce 6. simplu 7. detaliat 8. nevindecabil 9. uscat 10. vasoconstricție 11. intoleranță 12. aritmic 13. deshidratare 14. malign 15. ireversibil 16. dezavantaj 17. succes 18. obiectiv 19. rapid 20. poluat 21. regresiv 22. facultativ 23. neigienic 24. fortificare 25. indiscutabil 26. descompleta 27. optimist.

temă:

pornind de la următoarele aforisme, alcătuiți un mic text cu titlul *vre alimentație*:

-) „Alimentul este cel mai important factor al mediului extern-care
ențează organismul”. (I. P. Pavlov, fiziolog rus, 1849—1936)
) „Cei mai buni doctori sînt următorii: Dr. Dietă, Dr. Liniște, Dr.
dispoziție”. (Proverb englezesc)